Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 80 (20. 048) • 1988 йил 8 апрель, • жума • Баҳоси 3 тийин.

16 АПРЕЛЬ — коммунистик шанбалик куни

● УРГАНЧ

167-қурилиш трести ишлаб чиқариш-технология комплектлаш бошқармасидан Абдукарим Мадраҳимов бошлиқ бригада бўлажак коммунистик шанбалик ҳисобига вахтада туриб ишлади. Бригада аъзолари сменада юз куб метрдан кўпроқ йиғма темир-бетон буюмлар тайёрладилар, бу эса нормадагидан 10 куб метр кўпдир. Арматурачилар ва операторлар бригадалари ҳам шанбалик ҳисобига муддатидан илгари ишлаб беришга аҳд қилдилар. Бошқарма коллективи беш йиллик фондига 600 сўм пул ўтказишга қарор берди.

● ҚЎҚОН

16 апрель куни. Қўқондаги «Электромаш» заводи коллективи юксак унум билан ишлашга аҳд қилди. Шу куни 70 та трансформатор, 300 та электр тутқичи, вафли пиширадиган бир ярим мингта электр асбоб ҳамда бошқа халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш режалаштирилмоқда. Жами 36 минг сўмлик буюм тайёрланади, уларнинг бир қисми тежаб қолинган металдан ясалади.

● ЖИЗЗАХ

Жиззах тикувчилик фабрикасида коммунистик шанбалик куни бажариладиган ишларнинг дастлабки режалари ўзгартирилди. Мусобақа илғорлари К. Рашидов, М. Рихсиева, Н. Пўлатова, Н. Жўраева 16 апрель куни икки кунлик иш нормасини бажаришга аҳд қилдилар. Кўпгина илғор меҳнатчилар уларни қўллаб-қувватладилар. Коллектив шанбалик кунида салкам уч минг сўмлик болалар кийимлари ва чойшаблар, ёстиқ жилдлари тикиб чиқарадилар. Ишлаб топилган пулни беш йиллик фондига ўтказишга аҳд қилинди.

(ЎзТАГ).

М. С. Горбачев Нажибулло билан учрашди

ТОШКЕНТ, 7 апрель. (ТАСС). Бугун Тошкентда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев билан Афғонистон Республикасининг Президенти, АХДП Марказий Комитетининг Бош секретари Нажибулло ўртасида учрашув бўлди. Совет — Афғонистон муносабатларида янги босқични бошлаб берган бу учрашув дўстона, самимий вазиятда ўтди. Унинг якунига кўра Қўшма Баёнот қабул қилинди.

Суратда: учрашув пайти.

ТАСС — ЎзТАГ фотоси.

Совет-Афғонистон қўшма баёноти

1988 йил 7 апрель куни Тошкентда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Афғонистон Республикаси Президенти, АХДП Марказий Комитетининг Бош секретари Нажибулло билан учрашди. Учрашувда: КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов қатнашдилар.

М. С. Горбачев билан Нажибулло халқаро вазиятнинг энг муҳим жиҳатлари юзасидан фикрлашиб олдилар ҳамда ўз мамлакатларининг манфаатларига бевосита дахлдор бўлган актуал масалаларни батафсил кўриб чиқдилар.

Улар шуни қайд этиб ўтдиларки, Афғонистон раҳбарияти изчиллик билан ўтказиб келаётган миллий яраш сиёсати, унинг аҳволни сиёсий жиҳатдан бартараф этиш масалаларида тутган амалий позицияси — афғон халқининг, унга қўшни бўлган барча халқларнинг манфаатларига, бутун халқаро ҳамжамият манфаатларига мос бўлиб тушадиган бирдан-бир тўғри йўлдир.

Томонлар СССР билан Афғонистон ўртасидаги муносабатларни тенглик, ўзаро ҳурмат, иккала томоннинг манфаатдорлиги, ички ишларга аралашмаслик принциплари асосида қуришдан иборат қадимий анъанага содиқ эканликларини таъкидладилар.

М. С. Горбачев билан Нажибулло учрашув натижасида қуйидагилар хусусида бир хил фикрга келдилар.

Биринчи. Совет Иттифоқи билан Афғонистон Республикаси 1988 йил 8 февралда эълон қилинган Баёнотларга мувофиқ ҳаракат қиладилар. Ана шу Баёнотлар ғоят мураккаб маҳаллий можарони сиёсий йўл билан бартараф этиш жараёнига янги омил бағишлади ва музокараларни амалий жиҳатдан ҳал этиш йўлига олиб чиқиш имконини берди.

Иккинчи. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари билан Афғонистон Республикасининг Президенти аҳволни бартараф этишга дахлдор бўлганларнинг ҳаммаси амалий жиҳатдан баҳамжиҳат ҳаракат қилганлиги натижасида ҳозирги пайтда битимларни тузиш йўлидаги сўнгги ғовлар олиб ташланди, деб ҳисоблайдилар ҳамда уларни ҳеч кечиктирмай имзолаш кераклигини талаб қиладилар.

Бунда ҳар иккала томон БМТ Бош секретари билан унинг шахсий вакили Д. Кордовеснинг ролига муносиб баҳо беради.

Афғонистон Республикаси Президенти СССР билан АҚШ Женевада эришилган битимларнинг гаранти бўлишга тайёр эканлигини табриклайди.

Учинчи. Совет Иттифоқи ва Афғонистон шуни таъкидлайдиларки, эслатиб ўтилган битимлар жуда қисқа муддат ичида имзоланган тақдирда совет қўшинлари ана шу битимларда белгиланган даврда, 1988 йил 15 майдан бошлаб олиб чиқиб кетилиши тўғрисида Афғонистон билан Совет Иттифоқи ўртасида эришилган аҳднома ўз кучини сақлаб қолади.

Тўртинчи. Миллий яраш сиёсати Афғонистон теварагидаги вазиятни бартараф этиш, уруш ва биродаркушликни тўхтатиш, мамлакатнинг бутун территориясида тинчлик ўрнатиш, Афғонистон жамиятидаги барча кучлар, шу жумладан, ҳозирги вақтда бир-бирига қарши курашаётган кучлар иштирокида коалицион ҳукумат тузиш имконини беради.

Бешинчи. Афғонларнинг ўзларигина бошқа давлатлар ўртасида ўз мамлакатининг узил-кесил статусини белгилайдилар. Совет Иттифоқи Президент Нажибуллонинг Афғонистон тўғрисида мустақил, қўшилмаган, бетараф давлат, деб айтган гапларини қўллаб-қувватлашини таъкидлайди. Бунда у шунга асосланадики, бу мамлакатнинг территорияси ёки унинг бирон-бир қисмидан Афғонистон яхши қўшничилик ва ҳамкорлик сиёсатини ўтказишни давом эттирадиган ўз қўшниларига душманлик мақсадларида ҳеч қачон фойдаланмайди. Бу гап Совет Иттифоқига, Хитой Халқ Республикасига, Ҳиндистон Республикасига, Покистон Ислом Республикасига, Эрон Ислом Республикасига баб-баравар даражада тааллуқлидир. Совет томони Афғонистон Президентининг Афғонистондаги ички тузум сиёсий соҳада кўп партиявийликка ва иқтисодий соҳада кўп укладлиликка асосланади, деган фикрини қўллаб-қувватлайди.

Олтинчи. Покистон ва бошқа мамлакатларнинг территориясида вақтинча турган афғон қочоқларининг қайтиб келиши учун қониқарли шарт-шароитларни вужудга келтириш, уларга мамлакатнинг барча гражданларига берилган ҳуқуқларни бериш миллий яраш сиёсатини амалга оширишда муҳим аҳамиятга эгадир. Совет Иттифоқи шундай шароитларни яратишда Афғонистон ҳукуматига ёрдам беради.

Еттинчи. Совет Иттифоқи анъанавий ва тарихий дўстлик муносабатларига таяниб, Афғонистон Республикасининг экономикасини қайта тиклаш борасида Афғонистон билан юксак даражада ҳамкорлик қилишга ҳамда унинг иқтисодий ва социал тараққиётига кўмаклашишга тайёр эканлигини изҳор қилади.

Саккизинчи. Бош секретарь билан Президент бошқа давлатларни Афғонистонда тинчлик ўрнатилишига ва миллий ярашга кўмаклашишга, Женева битимларини ҳурмат қилишга чақирадилар. Бу нарса бошқа маҳаллий можароларни ҳал этиш учун яхши ва умидбахш ўрнак бўлиб хизмат қилган бўлур эди.

* * *

М. С. Горбачев Нажибулло шарафига нонушта зиёфат берди, зиёфат дўстона, ўртоқларча вазиятда ўтди.

* * *

Шу куни Нажибулло Тошкентдан Кобулга жўнаб кетди.

Аэродромда уни Э. А. Шеварднадзе, Р. Н. Нишонов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ун биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг саккизинчи сессияси 1988 йил 9 апрель куни эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари 8 апрель куни соат 10 дан 19 га қадар Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг биносида ва 9 апрель куни эрталаб соат 8 дан бошлаб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар зали фойесида рўйхатдан ўтадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Оқсоқоллар кенгашининг мажлиси 9 апрель куни соат 9 дан 30 минут ўтганда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мажлислар залида бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАР КЕНГАШИ АКТИВЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

ТОШКЕНТ, 7 апрель. (ЎзТАГ). Хотин-қизлар кенгашлари мамлакатдаги хотин-қизлар ҳаракатини активлаштиришга, совет аёлларининг жуда катта социал, меҳнат ва маънавий потенциалини ҳаракатга келтиришга ёрдам беришга даъват этилгандирлар. Р. М. Горбачеванинг Ўзбекистон хотин-қизлар кенгаши намояндалари билан бугун бўлиб ўтган учрашувида қайта қуришнинг янги босқичида хотин-қизларнинг социал роли, уларнинг оила ва жамиятда тутган ўрни ҳақида гапирилди.

Ҳар бир хотин-қизга умумий ишларда, жамиятни янгилаш жараёнида ўз ўрнини топишга ёрдам бериш — хотин-қизлар кенгашларининг муҳим вазифасидир, деб таъкидланди учрашувда. Кўп болали оналарга умумий сафдан ўз ўрнини топишга, истеъдодларини рўёбга чиқаришга ёрдам бериш ҳам муҳим аҳамият касб этади. Бундай оналарнинг юмуши кўп: улар рўзғор тебратишади, болаларни тарбиялашади. Уларнинг кўпчилиги моддий бойликлар яратишга қўлларидан келганча ҳисса қўшишни, билим ва тажрибаларини қайта қуриш ишига сарфлашни истайдилар. Республиканинг қишлоқ районларида яшаётган анчагина аёллар сўнгги йилларда мавсумий ишларда қатнашиш учун имкон топмоқдалар. Йигирма икки минг уй бекаси ҳозирнинг ўзидаёқ касаначилик меҳнатига жалб этилди. Улар кийим тикишмоқда, кашта тўқишмоқда, газламага гул солишмоқда. Бунда фойдали меҳнатга катта ёшдаги болалар ҳам жалб этилаётгани муҳимдир. Буларнинг ҳаммаси оилада онанинг обрў-эътиборини оширмоқда, унда мустақиллик, жамият ҳаётида ўз салмоғига эгалик туйғусини камолга етказмоқда.

Суҳбат иштирокчилари анъаналар ва хотин-қизлар кенгашларининг роли ҳақида гапириб, бир фактни келтиришди: Тошкентнинг Октябрь районидаги неча ўнлаб маҳаллаларда хотин-қизлар кенгашлари фаол иш юритмоқда. Улар кўпгина фойдали ишларнинг ташаббускори бўлишди: ветеранларга ёрдам беришмоқда, жамоатчилик дам олиш марказлари қуришмоқда, бу марказларда тўгараклар ва спорт секциялари очишмоқда, тўйларни ичкиликсиз ўтказишмоқда.

Истиқомат жойларидаги хотин-қизлар кенгашларининг худди ана шундай иши, деб таъкидлади Р. М. Горбачева, энг кўп самара бермоқда. Ана шундай иш соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, маданият, дам олиш ва аҳолининг турмуши масалаларини ҳал этиш, интернационализм туйғусини тарбиялашда кўп ёрдам беради. Практика шуни кўрсатиб турибдики, истиқомат жойларидаги ана шу жамоатчилик ташкилотлари эски, ёшини яшаб бўлган бидъатларга қарши курашда, совет турмуш тарзини қарор топтиришда реал кучга айланмоқда.

ЯНГИЧА ФИКР ЮРИТАЙЛИК, ҒАЙРАТ БИЛАН ИШЛАЙЛИК

М. С. Горбачевнинг Ўзбекистон меҳнаткашлари билан учрашуви

Қайта қуриш авж олиб бормоқда. Совет кишиларининг қалбида революцион янгиланиш иши учун, мамлакатимизнинг келажаги учун, социализмнинг тақдири учун масъулият туйғуси мустаҳкамланиб бормоқда. Партия бошлаб берган йўлнинг тўғрилигига халқнинг ана шу ишончи муҳити М. С. Горбачевнинг Ўзбекистон ССР меҳнаткашлари билан 7 апрель куни бошланган учрашувлари учун характерлидир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Совет — Афғонистон музокаралари тугаши биланоқ қишлоқ меҳнаткашлари ҳузурига, Ўзбекистон колхозларига йўл олди.

Республика далаларида баҳор нафаси уфурмоқда. Эртаги сабзавот — карам, редис, саримсоқ пиёз, сабзи кўм-кўк бўлиб қолди, тўғри, ҳозирча улар плёнка остида. Олма, нок гулламоқда, шафтоли дарахтлари ҳарир пушти рўмол ўрагандек кўринади.

Тошкент районидаги К. Маркс номли колхозга келган М. С. Горбачев тўғри сабзавот пайкали четида тўхтади. Бу ерда колхозчилар билан қизғин суҳбат бошланди. Гап колхозчилар учун янги уйлар тўғрисида, уй-жой қурилишини қандай қилиб яхшироқ ташкил этиш, магазинга яхши радиоаппаратлар, замонавий мебель, автомашиналар келтириш ҳақида боряпти. Қисқаси, ҳаётни сифат жиҳатидан қандай қилиб юксалтириш ҳақида ошкора суҳбат бўлмоқда.

М. С. Горбачев: Яхши ишлаётган кишилар яхшироқ яшашлари ҳам керак. Яқин вақтгача Ўзбекистонда аҳвол бошқача ҳам бўлган эди. Сизларни ранжитмаслик учун айтишим керак, фақат Ўзбекистондагина аҳвол шундай бўлгани йўқ. Ҳозир эса ким яхши ишласа, ўша яхши яшаши керак деган қатъий йўлга амал қилиш муҳимдир. Бу аҳлоқнинг негизи — меҳнаткаш инсон, меҳнатдир.

М. С. Горбачев тўпланганларга мурожаат қилиб: қайта қуриш сиёсатида ҳамма нарса равшанми? — деб сўради.

Р. Акбаров, колхоз раиси: Равшан, у жуда зарур иш. Мана масалан, биз илгари планни бажарардик-да, бирбиримизни табриклаб, қарсак чалиб, қўл қовуштириб ўтираверардик. Энди эса энг аввало, қандай қилиб одамларни йил бўйи узлуксиз сабзавот билан таъминлаш тўғрисида ўйлаяпмиз.

М. С. Горбачев: Сиз жуда муҳим мавзуни илғаб олдингиз: ахир қайта қуришнинг моҳияти инсон манфаатлари йўлида ҳамма ишни қилишдан иборат. Ишлаб чиқариш — инсон учун, маҳсулот, товар ҳам — инсон учун. Уй-жой, қурилиш — инсон учун. Советларнинг ишида одамлар тўғрисида ғамхўрлик устун даражада бўлиши керак. Газеталар энг аввало, инсон ҳақида, унинг қандай яшаётганлиги, унинг қайси иши яхши-ю, қайси иши ёмонлиги ҳақида ёзиши керак. Энг муҳими — инсондир.

Р. Акбаров: Колхозчилар съездида ҳам шу ҳақда гап борди. Ишчанлик билан холисона гаплашиб олинди.

М. С. Горбачев: Сиз — съезд қатнашчисисиз — мен айтган гапларнинг ҳаммасига қўшиласизми?

Р. Акбаров: Агар қўшилмаганимда эди, биз бу ишларнинг ҳаммасини ўтган йили бошламаган бўлардик.

М. С. Горбачев: Қайта қуриш тўғрисида йигитларнинг фикри ҳам шундайми?

Х. Аҳметов, сабзавоткор: Бу хусусда ҳамманинг фикри бир хил: қайта қуриш — ҳамма учун зарур иш, чунки у ҳаммага наф келтирмоқда.

М. С. Горбачев: Раис билан алоқангиз яхшилигини кўриб турибман. Бу жуда муҳим. Агар бригадир билан бригада аъзолари ўртасида, колхоз, совхоз раҳбарлари билан меҳнаткашлар ўртасида узилиш пайдо бўлса, ҳамжиҳатлик бўлмаса, иш ҳам юришмайди.

М. С. Горбачев колхозчиларнинг саволларига жавоб қайтариб, бундай деди: Афғонистон Республикасининг Президенти, АХДП Марказий Комитетининг Бош секретари Нажибулло билан учрашувимиз бир неча соат муқаддам тугади. Афғонистондаги вазиятни сиёсий жиҳатдан бартараф этиш жараёни ниҳоясига етмоқда. Сиёсий бартараф этиш юзасидан битим имзоланади, деган ишонч бор. Покистон ҳам, Афғонистон ҳам ҳар ҳолда ўзаро келишадилар, деб ўйлайман. Биз ҳам американлар билан кафолат берувчилар сифатида келишиб оламиз, деб ўйлайман. Шу тахлитда катта иш қилинган бўлади, бу можарога чек қўйиш керак. У жуда чўзилиб кетди. Мамлакат тинчликка муҳтож. Шу сабабли бугунги суҳбатимиз чоғида сўнгги масалаларни муҳокама қилдик, энди тугунларни ечиб ташлашгина қолди. Суҳбат жуда муҳим, жуда амалий бўлди...

Одамларимиз мамлакатнинг ўзида ҳам ишнинг яхшиланишини, тинчлик мустаҳкамланишини исташларини Совет ҳукумати тушунади. Биз ҳам шуни назарда тутяпмиз. Бизнинг ҳам ички, ҳам ташқи сиёсатимизни ҳамма мамлакатларда маъқуллашмоқда. Оддий кишилар, меҳнаткашлар, ҳамма бехавотир яшашни истайди. Бу хусусда ҳаммамизнинг фикримиз бир хил.

Овозлар: Бир хил.

М. С. Горбачев: Фақат ўз фикримни айтмайман, балки Марказий Комитет Сиёсий бюроси номидан, Совет ҳукуматимиз номидан айтаман: биз ҳаммамиз биргаликда маълум босқичларда Ўзбекистон бошига кулфат тушганидан ачиндик. Ўзбек халқи қадимий маданиятга эга бўлган халқдир, мана шу замин учун кўп азоб-уқубат чеккан, жуда кўп иш қилган, уни яшнатиб, замонавий ўлкага айлантирган халқдир. Мен Ўзбекистонни биламан, деярли ҳамма областларда бўлганман. Тошкент, Бухоро, Самарқанд, Навоий, Зарафшон, Наманган, Фарғона, Андижонда бўлганман. Кўп нарсани кўрганман, ишлаб чиқаришда, қишлоқларда ёшлар, оқсоқоллар билан учрашганман. Меҳнатсевар, камтарин, ўз заминига содиқ бўлган халқингиз қалбини ва руҳиятини маълум даражада тушуниб олганман. Халқингиз Совет ҳокимиятига содиқ, ўзбек халқи уруш даврида нечоғлик интернационализмни намойиш қилганлигини, қанчадан-қанча ташвишларни ўз зиммасига олганини эслаб кўринг. Шу сабабли очиғини айтаман: Москвада ҳам, халқимизда ҳам Ўзбекистон учун мураккаб бўлган даврда ҳам унга нисбатан ҳурматсизлик муносабатлари намоён бўлган эмас. Халқ айбдор эмаслигини биламиз. Ўтмишдаги ишлар учун муайян шахслар группаси айбдордир. Бунинг учун ўшаларнинг ўзлари жавоб берсинлар.

Ҳозир одамларда меҳнат қилиш, ерни гуллатиб яшнатиш, янги вазифаларни ҳал этиш истаги мавжудлиги — яхши. Бунинг устига республикангиз қандай ривожланаётганига ва юксалаётганига бир қаранг. Ҳозир ўзбек оиласи янги негизда, янги социалистик тартибда мустаҳкамланмоқда, бу жуда яхши. Бу ўринда ёшлар ўз сўзларини айтишлари керак. Чунки ҳали оилавий муносабатларда ўтмиш сарқитлари сақланиб қолмоқда, оқибатда эса хотин-қизлар ҳам, оила ҳам, жамият ҳам озор чекмоқда.

...Хуллас ҳаммангиз, шу жумладан ёшлар ишни авж олдиришларингиз керак. Ёшлар олдин колхоз ишларини, сўнгра республика ва бутун мамлакат ишларини ўз зиммаларига олишлари керак.

М. С. Горбачев колхозчилар билан биргаликда қўшни далага ўтади. Бу пайкалда ҳам сабзавот экилган эгатлар плёнка билан ёпиб қўйилган. Аммо гап пахта ҳақида боради. Пахта бизнинг бойлигимиз, албатта, дейишади колхозчилар, аммо нима учун ўзбек мевалари ва сабзавоти тобора қимматлашмоқда?

М. С. Горбачев: Қандай аҳвол юз берганини сизлар биласизлар: Ўзбекистонда ерларнинг 85 процентигачасини пахта эгаллаб келган. Шу сабабли ҳатто беда ҳам бўлмаган, бинобарин, сут ҳам, бошқа маҳсулотлар ҳам бўлмаган. Бунинг устига пахта ерни алмаштириб туришни талаб қилади, алмашлаб экиш эса бўлмаган. Оқибатда ҳосилдорлик пасайиб, тола сифати ёмонлаша бошлади. Кўп нарса бузилди. Бу биринчидан. Иккинчидан: Ўзбекистон озиқ-овқат маҳсулотларини, ҳатто, кондитер маҳсулотларини ҳам бошқа жойлардан келтиряпти. Ахир бу нормал ҳолми, деб жуда тўғри сўраяпмиз.

Яна бир масала, суҳбат учун янги мавзу ҳам бор — бу боғ участкаларидир. Маълум бўлишича, боғдорчилик, полизчилик кооперативлари ҳам ҳали тез юксалмаяпти.

М. С. Горбачев: Ҳозир биз йилига миллионтадан участка ажратиб бераётибмиз. Ҳамма хоҳловчиларнинг истаклари қондирилсин, деймиз. Биз ҳеч кимга рад жавоби бермаслик тарафдоримиз. Сизларда вазият бироз бошқачароқ: ерни ажратиб бериш мумкин, аммо сув бўлмаса ўша ерда сиз ҳеч вақо ундира олмайсиз. Шу сабабли муаммо ана шу ерларни яшнатишда. Ана ўшанда одамларга участкалар ажратиб бериш имконияти пайдо бўлади. Яна қандай саволлар бор?

Овоз: Орол денгизи тақдири қандай ҳал қилинмоқда?

М. С. Горбачев: Ҳозир мутахассислар нима қилиш зарурлигини ўрганишмоқда. Ҳозирча фақат шуни айтишим мумкинки, сувдан батартиб фойдаланиш керак. Ўзбекистонда ҳам, бошқа республикаларда ҳам жуда кўп сув ортиқча сарфланмоқда. Сизнинг саволингизга қайтиб, шуни айтмоқчиманки, Орол денгизини қайта тиклашнинг турли вариантлари ишлаб чиқилмоқда.

К. Маркс номли колхоз далалари бошқа хўжалик — «Ленин йўли» колхозининг токзорлари билан ёнма-ён жойлашган. Бу ерда ҳам суҳбат ер, уни яшнатадиган, деҳқончилик қиладиган ишчи кучи тўғрисида бўлди. Колхоз сабзавоткори И. Исабоев уйида мана шундай меҳнатсевар кишилар кўп. Бу районда машҳур бўлган сабзавоткорларнинг оилавий пудратидир.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари оила аъзолари билан танишди, уларнинг турмуши билан, колхоздаги меҳнатнинг социал шароитлари билан қизиқди.

Колхоз теплица хўжалиги меҳнатчилари билан учрашувда ҳам оила пудрати, хўжалик юритишнинг янги илғор методлари, коллективдаги ўзаро муносабатлар мавзусида гап борди.

Оилангизда неча киши бор? — деб сўради М. С. Горбачев ишчи М. Турғуновадан.

М. Турғунова: Олти киши, тўрт фарзандимиз бор.

М. С. Горбачев: Сиз билан ким бирга ишлайди?

М. Турғунова: Болалар ёрдам беришади, эрим тракторчи бўлиб ишлайди.

М. С. Горбачев: Оилангизга қанча ер биркитиб қўйилган?

М. Турғунова: Ўн сотиқ.

М. С. Горбачев: Квадрат метридан қанча ҳосил олаяпсиз?

М. Турғунова: План бўйича 12 килограмм. Биз йигирма килограммдан олаяпмиз, бу йил ҳатто 25 килограммдан олишни мўлжаллаяпмиз.

М. С. Горбачев: Менга оила пудратининг нимаси ёқишини биласизми? Бу усулда ҳамма нарса кўриниб туради. Бухгалтернинг кераги йўқ — ҳаммаси равшан. Югуриб юриш, гапириш, кўрсатишга ҳожат йўқ. Яхши ишлашдан оиланинг ўзи манфаатдор. Оила пудратини сизларга ташвиқот қилиш учун келган эдим, сизлар эса жорий этибсизлар.

Посёлка кўчасида янги учрашув бўлди. М. С. Горбачев тўпланганларга мурожаат қилиб, бундай деди: Сизларда баҳор бошланибди. Шафтоли қандай гуллашини биринчи марта кўришим...

Очиғини айтганда мени ҳаммадан ҳам сизларнинг кайфиятингиз хурсанд қилмоқда. Бизнинг муаммоларимиз ҳали кўп. Улар эртага ҳам бўлади. Ҳаётнинг ўзи шундай. Одамларнинг кайфияти аъло даражада бўлса, муаммолар ҳам ҳал этилади.

Овозлар: Ҳаммамизнинг кайфиятимиз яхши, жанговар.

М. С. Горбачев: Қайта қуриш қалбингизга етиб бордими?

Овозлар: Ҳа, ҳа...

М. С. Горбачев: Ундай бўлса сизларга об-ҳаво яхши келишини, мўл ҳосил, бахт-саодат тилайман. Инсонга хос бахт-саодат тилайман.

М. С. Горбачевга КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов ҳамроҳ бўлдилар.

(ТАСС махсус мухбирлари).

Суратда: КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Карл Маркс номли колхоз аъзолари билан суҳбатлашаётган пайт.

ТАСС — ЎзТАГ фотоси.

Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси олдидан

БОШҚАРИШ СТРУКТУРАСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

Матбуотда эълон қилинган Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини бошқаришга доир бош схема лойиҳасининг асосий қоидалари республика кенг жамоатчилигининг жуда хилма-хил табақаларида жонли мунозараларга сабаб бўлди. Ўзбекистон ССР Олий Советининг шу схемани муҳокама қилиш вазифаси топширилган доимий комиссиялари мажлислари ҳам ана шундай мунозарадан четда қолмади.

...Республикада мактаб ислоҳоти олға силжимаётир, ёш авлодни ҳаётга тайёрлаш ишини ташкил этишда ягона ёндашув системаси вужудга келтирилмаган. Таълим жараёнининг айрим бўғинлари ўртасида боғлиқлик ҳали суст, ёшларни касб танлашга ўргатиш иши даражаси паст — ана шу ва узоқ йиллар давомида тўпланиб қолган бошқа кўпгина салбий жиҳатлар Олий ва ўрта махсус таълим, Маориф министрликлари ҳамда Ҳунар-техника таълими давлат комитетини қайта тузиш проблемаларини муҳокама қилган халқ маорифи ва маданият доимий комиссиясининг аъзолари диққат-эътиборида бўлди. Бундай ўзгартишларнинг ғояси хусусида бир неча бор фикрлар айтилган эди, лекин у КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида мантиқий жиҳатдан ифодалаб берилди ва шу сабабли бунда ҳеч қандай қарама-қаршилик йўқдир. Хусусий фикрлар, низолар, тўқнашувлар вужудга келаётган жойларда фикрлар қарама-қаршилиги ҳали жуда кўпдир.

Доимий комиссия мажлисида депутатлар ҳузурида сўзга чиққан Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Маориф министрлиги ва Ҳунар-техника таълими давлат комитети раҳбарлари Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини бошқаришнинг таклиф этилган бош схемасига, унинг ҳуқуқ доирасига тааллуқли қисмига умуман рози бўлдилар. Бундан ташқари улар янги министрликнинг ишлаб чиқилган муфассалроқ структурасини таклиф этдилар. Масалан, бунда янги марказий аппарат штатларида амалда ҳозир мавжуд бўлган тўрт юздан кўпроқ киши ўрнига ҳаммаси бўлиб икки юз уч кишини қолдириш кўзда тутилган. Шундан кейин депутатларда дарҳол: янги тузилаётган ўн тўртта структуравий бўлинма барча ҳажмдаги ишни уддалай олармикан, ахир халқ маорифи таъсир доирасида камида етти миллион киши бор, бу эса бутун республика аҳолисининг қарийб учдан бир қисмига тенг-ку, деган кўплаб савол туғилди. Ишни ташкил қилишнинг эски принциплари янги ном ниқоби остида сақланиб қолмасмикан?

Маълум бўлишича, илгари ишлаб чиқилган структурада марказий аппарат штатида 193 киши бўлиши керак эди, лекин янги орган ўқитувчи кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тўғрисида бутун ғамхўрликни ўз зиммасига олиши муносабати билан янги бўлинма тузиш керак бўлиб қолди. Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Маориф министрлиги ва Ҳунар-техника таълими давлат комитети раҳбарлари худди ана шу фикрни қўллаб-қувватлашни депутатлардан илтимос қилишди. Агар илгари шундай ҳолат юз берганда эди, бундай илтимос, эҳтимол, дарҳол қондирилиши ҳам мумкин эди. Нима бўлибди — ўнта кўпу, ўнта оз. Лекин ҳозирги вақтда масалани ҳал қилиш масъулияти анча оширилган экан, депутатлар барча сабабларни батафсил аниқлаб олдилар. Бунинг учун штатдаги ҳар бир ходим хусусида раҳбарлар ўзларининг ҳақ эканлигини исботлаб беришига тўғри келди. Ўртага қўйилган илтимос тўла асосли эканлигига ишонгач, депутатлар уларнинг илтимосини қўллаб-қувватлаш мумкин, деган умумий бир фикрга келдилар.

Яна битта масала ҳал қилинди, навбатда эса иккинчи масала турар эди — у ҳам бўлса, идораларга қарашли олий ўқув юртлари масаласи эндиликда нима бўлади деган масала эди. Шуни тушунтириш керакки, ҳозирча уларни аввалги идоралар ихтиёрида қолдиришга қарор қилинди. Яна битта масала ўртага ташланди: депутат А. Малолетова олий ўқув юртлари, мактаблар, техникумлар, ҳунар-техника билим юртларининг моддий аҳволи билан қизиқиб, эндиликда улар қайси бюджет маблағларидан таъминланишини сўради. Олий ва ўрта махсус таълим министри М. Салоҳиддинов бунга жавоб бериб, эндиликда республика бюджетидаги маблағлар билан бир қаторда, масалан, буюртмачининг маблағлари ҳам, яъни қайси корхонанинг буюртмаси бўйича мутахассислар тайёрланаётган бўлса, ўша корхоналар маблағларини ҳам ишга солмоқчимиз, деди.

Бундай саволларнинг кети узилмас эди. Бу — тушунарлидир, албатта. Авваллари ўтказилган хилма-хил қайта қуришлар, бирлаштириш ва ажратишлар олдиндан пухта ҳисоблаб чиқилмаган асосда, чуқур таҳлил этмай амалга ошириб келинган бўлса, энди эса ҳеч кимнинг хато қилгиси келмайди, чунки қўйилган мақсад жуда каттадир.

Депутатлар ўз нутқларида халқ маорифини бошқарув системасини ҳозирги қайта қуриш ижобий натижалар бериши лозимлигини қайд этиб ўтдилар, улар ўз хулосасида бош схема лойиҳасининг халқ маорифига тегишли қисмига оид қоидаларини тўла-тўкис маъқуллашларини таъкидладилар.

Доимий комиссиянинг мажлисида Маданият министрлиги билан республика Кинематография давлат комитетини бирлаштириш тўғрисидаги масала ҳам ана шундай ўткир мунозара тарзида ҳал этилди. Бу ерда якдил бир фикрга келишга муваффақ бўлинмади: депутатлардан икки киши мазкур қарорга қарши овоз берди. Лекин мутлақ кўпчилик Ўзбекистон Маданият министрлиги билан Кинематография давлат комитетини бирлаштиришни тавсия этди.

Бугунги кунда масъулиятли вазифалар ана шундай мураккаб тортишувлар билан ҳал этилмоқда. Бу шундан яна бир далолатки, қайта қуриш куч тўплаб бормоқда, бепарволар тобора камаймоқда, мамлакат сиёсатини бир неча йилларга белгилаб берувчи давлат ечимларини ишлаб чиқишда тобора кўпроқ кишилар бевосита иштирок этмоқда. (ЎзТАГ).

ҚАРДОШЛИК ҚОНУНИ АСОСИДА

ЭКОЛОГИЯ МАСАЛАЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНМОҚДА

Андижонда экология, табиатни муҳофаза қилиш ва одамлар соғлиғини сақлашнинг муҳим проблемаларига бағишланган областлараро семинар бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон ССР ва Қирғизистон ССР Давлат агросаноат комитетлари, шунингдек икки қўшни республика Соғлиқни сақлаш министрликлари уюштирди.

Учрашув қатнашчилари — Ўш, Фарғона, Наманган ва Андижон областлари агросаноат комитетларининг раҳбарлари ва мутахассислари, медиклари ва олимлари ҳозирги вазиятни ҳар томонлама муҳокама қилиб, заҳарли химикатларни ердан туриб пуркашга ўтиш аҳоли зич яшайдиган шу регионлардаги экология ҳолатини бирмунча яхшилашга имкон берганлигини айтдилар. Айни маҳалда химиявий воситалардан кенг кўламда фойдаланиш шароитларида табиатни ва одамлар соғлиғини сақлаш масалалари ҳамон ниҳоятда кескин бўлиб турибди. Ўсимликларни биологик муҳофаза қилиш методларини янада кенгроқ кўламда қўлланиш, ҳосил учун химиявий кураш воситалари улушини камайтириш бу масалаларни ҳал этишнинг бош йўлидир.

Семинар қатнашчилари Андижон области хўжаликларида, «Облсельхозхимия» бўлинмаларида бўлиб, бу ишларнинг аҳволи билан танишдилар. (ЎзТАГ).

ИНТЕРНАЦИОНАЛ БУРЧИМИЗ

5 апрель куни Наманган шойи бирлашмаси пландан ташқари шошилинч буюртмани бажарди: СССР Енгил саноат министрлигининг фармойишига кўра, Озарбайжонга — Шеки шойи комбинатига 40 минг метр хом штапель жўнатилди.

Илгари Озарбайжонга газлама эмас, калава жўнатиларди. 26 Боку комиссари номли Қорабоғ ипак комбинати ана шу калавалардан шекилик ҳамкасбларига хом сурп тайёрлаб берарди. Наманганликлар йигирилган ип етказиб бериш юзасидан биринчи квартал топшириғини муддатидан олдин бажардилар. Тоғли Қорабоғ автоном областига олий нав махсулот жўнатилди. Степанакерт шаҳрида газлама ишлаб чиқаришда ҳозирча узилиш бўлаётганлиги сабабли Иттифоқ министрлиги ёрдам беришни сўраб наманганликларга мурожаат қилди. Шундай қилиб, Шеки тўқимачилари ишида узилиш бўлмаслиги учун уларга шошилинч тарзда газлама жўнатилди. Ваҳолонки, мазкур комбинат хом ашёни Тоғли Қорабоғдан олиши керак эди.

— Биз иттифоқдош республикаларга ўз вақтида маҳсулот етказиб беришга ишлаб чиқариш топшириғи дебгина эмас, айни вақтда ўзимизнинг интернационал бурчимиз сифатида қараймиз, — деди комбинат партия комитети секретари Ш. Мамадалиев.

Ҳолбуки, бундай узилишдан ҳеч ким — биз ҳам, жумладан қардошларимиз — Степанакерт меҳнаткашларининг ўзлари ҳам фойда кўрмайдилар.

Р. БИЧУРИН,
ЎзТАГ мухбири.

ҚОЛОҚЛИКНИ РЕЖАЛАШТИРИШНИ КЎРИНГ

«Совет Ўзбекистони»да шу йил 2 апрелда эълон қилинган «Планлаштиришни қайта қуриш талаблари даражасига кўтарайлик» номли редакцион мақолада ўқувчилар эътибори республиканинг бир қатор министрликлари ва идоралари, планлаштирувчи органлари Ўзбекистон ССРни 1989 йилда иқтисодий ва социал ривожлантириш плани лойиҳасини ишлаб чиқишга расмиятчилик, ташаббуссизлик билан, кўп ҳолатда эса масъулиятсизлик билан ёндашганлигига қаратилган эди. Унда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси мажлисида лойиҳа таклифларига нақадар юксак талабчанлик билан ёндашилганлиги таъкидланган эди. Бугун эълон қилинаётган мақола ана шу мавзуни янада чуқурлаштиради.

Одатда, тили бурро лекторлар Ўзбекистоннинг навбатдаги ўн йилликда эришган муваффақиятлари ҳақида гапира туриб, инқилобдан олдин бу ерга ҳатто кетмон ҳам ҳориждан келтирилганлигини мисол тариқасида айтишни хуш кўрадилар. Эндиликда эса биз замонавий самолётлар ишлаб чиқаряпмиз, деб кериладилар. Дарҳақиқат, бизда самолётлар ишлаб чиқарилмоқда. Улар ёмон эмас. Бироқ, болтани эса четдан келтиришда давом этмоқдамиз. Тўғри уларни ҳориждан келтираётганимиз йўқ. Лекин неча минг километрлаб узоқдан — бошқа республикалардан олиб келяпмиз. Айни вақтда болта сингари, энг оддий белкурак, ўроқ, хаскаш каби буюмлардан 1,2 миллион донасини ташиб келтирмоқдамиз.

Агар шу оддий буюмларни ўзингиз ишлаб чиқарсангиз, деб айрим корхоналарнинг раҳбарларига таклиф киритсангиз, улар ижрони ичакдек чўзишади. Дарвоқе, нима учун баъзилар? Масалан, «Тошкент трактор заводи» бирлашмасининг бош инженери И. Великий, битта буюмни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш учун ярим йил... керак бўлади, деди. Мана шунда бу йирик, техниканинг энг сўнгги ютуқлари билан қуролланган мазкур корхона кўп йиллар давомида бир жойда депсиниб турганлигининг, қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари учун ниҳоятда зарур бўлган замонавий тракторни ишлаб чиқаришни бошлай олмаётганлигининг сабаблари аён бўлади.

Бу — учига чиққан бюрократизмнинг, барча воситалар билан ҳақиқий ишни бажаришдан бўйин товлаш истагининг, ишлаб чиқаришни интенсивлашни сўзамоллик билан алмаштиришга бўлган интилишнинг оқибати. Лекин ўзининг шахсий ишланмаларига таянган ҳолда шундай фаолият билан шуғулланишга истак билдираётган корхоналар ҳам бор. Акс ҳолда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси топшириғига биноан одатдагидан анча илгари республикани иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йил плани лойиҳасини ишлаб чиқиш тўғрисидаги таклиф бунчалик қизиқиш билан кутиб олинмасди. Маълум бўлишича, план режалари одатдагидан анча олдинроқ тузилаётганлиги ишга ёрдам беради. План лойиҳасига оид таклифларни топшириш муддатларининг тезлаштирилганлиги эса планлаштирувчи органлар, министрликлар, идоралар, область ижроия комитетлари йўл қўйган хатоларни тузатиш учун вақтдан ютишга имкон беради. Бунинг қанчалик аҳамиятга эга эканлигига республика Компартияси Марказий Комитети Бюросининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида яна бир бор ишонч ҳосил қилинди.

Маълумки, ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки икки йилида саноат ҳам, қишлоқ хўжалиги ҳам, қурилиш ҳам, кўпгина бошқа тармоқлар ҳам беш йиллик планда шу муддатлар учун кўзга тутилган кўрсаткичлардан анча орқада қолдилар. Чунончи, саноат ишлаб чиқариш ҳажми 9,4 процент ўсиши керак эди. Амалда эса 8,3 процент кўпайди. Қишлоқ хўжалиги 2,2 миллиард сўмлик маҳсулотни кам етказиб берди. Энг ачинарлиси шундаки, республиканинг миллий даромади икки йил давомида бор-йўғи 1,4 процент ошди. Айни пайтда эса аҳолининг кўпайиш проценти бундан анча юқори бўлди.

Бу йилнинг планлари юз процент бажарилган тақдирда ҳам қолоқлик давом этаверади. Мана шундай шароитларда министрликлар ва идоралар, область ижроия комитетлари, бирлашмалар ва корхоналар, план органлари мавжуд барча иқтисодий ўсиш резервларини ҳаракатга келтиришлари зарур. КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, қолоқлар сафида юрмаслик ҳамда фақат давлат ёрдамига кўз тикиб ўтирмаслик учун барча чораларни кўриш лозим.

Бироқ бу нарса план лойиҳасига киритилган таклифларда кўринмади. Боз устига, республика Госплани министрликлар ва идоралар, корхоналар ва бирлашмалар беш йиллик топшириқлари даражасидаги тиғиз планларни кўзда тутмаганликлари учун уларга нисбатан принципиаллик ва талабчанлик кўрсатмади. Оқибатда планларда саноат ишлаб чиқаришида маҳсулот тайёрлаш 78 миллион сўмлик ҳамда деҳқончиликда 136 миллион сўмлик кам қилиб кўрсатилган.

Тўғри, республиканинг иқтисодий штаби айнан 1989 йилда топшириқларни ялпи ижтимоий маҳсулот ишлаб чиқариш ва миллий даромад ҳосил қилишни ўстириш сингари муҳим кўрсаткичлар бўйича ортиғи билан бажариш имконияти бор, деб ҳисобламоқда. Бироқ, қизиғи шундаки, бундай ўсиш миллий даромад ўсишининг беш йилликка мўлжалланган қисми — яъни, истеъмолга ва шунга мувофиқ ишчи ва хизматчиларга тўланадиган маош ҳажмини таъминлай олмайди. Бунга қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ҳажмининг камайганлиги асосий сабабдир. Бошқа нуқсонлар ҳам бор. Хусусан, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги лойиҳага кўра, беш йилликнинг тўрт йили ичида 370 миллион сўмликдан кўп маҳсулотни кам етказиб беришни мўлжаллаяпти. Шунга қарамай министр Э. А. Таймазов ўзининг бутун куч-ғайратини беш йиллик планидан маҳсулот ишлаб чиқаришни қисқартириш томон чекинишни «асослаш» учун сарфлади. Ҳа айтгандай, у жорий йил планини тайёрлаш мобайнида ҳам ана шундай позицияни эгаллаган эди. Шуниси сир эмаски, ҳар йили бу тармоқда янги-янги қувватлар фойдаланишга топширилмоқда, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтган министрлик маблағ етишмаслигидан зорланишига қарамай, бу тармоқни ривожлантиришга жуда кўплаб маблағ сарфланмоқда. Лекин ана шу маблағлардан олинаётган самара паст даражада. Кўпгина корхоналарда ва уларнинг филиалларида ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш кўрсаткичи йил сайин 65—70 процентдан нарига ўтмаяпти. Госплан министрликнинг райига юрмай, экономикани ўстиришни таъминловчи имкониятлар ва резервларни қидириб топиши мумкин эди ва у шу ишни бажаришга мажбур ҳамдир. Мана шундай принципсизлик туфайли халқ хўжалиги планига амалда республика аҳолиси турмуш даражасини пасайтириш режа қилиб киритиляпти. Бу ҳақда Ўзбекистон Госплани раиси И. И. Искандаров министр Э. А. Таймазовга эслатиб қўйиши мумкин эди. Енгил саноат ходимлари ускуналардан фойдаланиш сменалилигини оширишдан иборат резервдан фойдаланмаяптилар. Ҳозир тармоқда ускуналарнинг сменалилик иш коэффициенти 1,85 дир. Уларни ўстириш ушбу йилга бор-йўғи 0,02 га планлаштирилган. Мана шу кўрсаткични Иттифоқ даражасига яқинлаштирганда ҳам, қўшимча равишда қанчадан-қанча маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлар эди! Фондларни янгилаш ҳозирги суръатларда борадиган бўлса корхоналарни бир пайтнинг ўзида техник жиҳатдан қайта қуроллантириш учун яна 40—50 йил кутишга тўғри келади. Бу бизнинг йўлимиз эмас.

Республика иқтисодий штаби Ўзбекистон Давлат агросаноат комитетига нисбатан ҳам ана шундай кўнгилчанлик қилди. Госагропром пахта тайёрлаш планини 500 минг тоннага қисқаргани баҳонасида 136 миллион сўмни камайтиришни планга «киритиш»га уринмоқда. Комитет раҳбарлари И. Ҳ. Жўрабеков, В. И. Антоновлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида кескин танқид қилинганликлари бежиз эмас. Пахта тайёрлаш планини камайтириш тўғрисидаги масала ҳал этилаётган пайтда, пахтадан бўшаётган майдонларда озуқа ишлаб чиқариш ривожлантириладиди, шу асосда чорвачилик кескин тараққий эттирилади, деб қанчадан-қанча ваъдалар берилган эди... Мана шу ваъдаларнинг ҳаммаси унутилди. Эндиликда республика Давлат агросаноат комитети раҳбарлари гўшт етиштириш ва харид қилиш план ҳажмини қисқартириш учун жонбозлик қилиб ётибдилар. Улар шуни яхши биладиларки, республикада аҳоли жон бошига гўшт истеъмол қилиш фақат энг рационал норма бўйича анчагина кам бўлишидан ташқари, бошқа иттифоқдош республикалардаги гўшт истеъмол қилиш даражасидан ҳам анча пастдир.

Госагропром ва унинг жойлардаги органлари раҳбарлари йўл қўйган хатолар оқибатида беш йилликнинг икки йили ичида 2,6 миллиард сўмлик маҳсулот кам етказиб берилди. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети ўз таклифларида биронта ҳам тармоқдаги ишлар аҳволини тубдан яхшилашга «даъвогарлик» қилмади. Госплан эса келишувчилик йўлини тутди. Колхозчиларнинг IV Бутуниттифоқ съездида қайд этиб ўтилганидек, янги иқтисодий шароитлар, ижара пудрати бой имкониятлари аҳволни яхшилашга катта омил бағишлаши мумкин. Бироқ маъмурий ҳокимиятнинг реал равишда чекланиб қўйилишидан қўрқувми ёки янгиликлардан ҳавотирга тушишми, ишқилиб улар илғор усулнинг йўлига ғов бўлмоқдалар. Госагропром раҳбарлари томонидан назоратнинг сустлиги оқибатида бу йил илғор усулларни жорий этиш барбод бўладиганга ўхшамоқда. Чунки, ҳозир деярли ҳамма жойда экиш кампанияси бошлаб юборилди. Деҳқонларга эса биронта ҳам жойда амалда узоқ муддат фойдаланиш учун ер, техника, бошқа ресурслар ажратиб берилмади.

«Средазуголь» (ўртоқ А. И. Лелеко), «Машхлопок» (ўртоқ Ҳ. Ҳ. Ғуломов) бирлашмаларининг раҳбарлари кўмир ва қишлоқ хўжалиги машиналари ишлаб чиқариш ҳажмларини камайтиришни мўлжалладилар. 1989 йил учун план лойиҳасига таклифлар тайёрлаш жараёнида Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Дон маҳсулотлари министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги, Иттифоқ министрликларига бўйсунувчи бир қатор корхоналар камайтирилган ҳажмларни зўр бериб ҳимоя қилдилар.

Қурилиш комплекси бўлинмалари мавжуд қувватлардан фойдаланишни яхшилаш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, янги техника воситаларини жорий қилиш ҳисобига қурилиш-монтаж ишлари ҳажмини кўпайтириш учун жиддий интиладилар, деб ҳисоблаш мумкин. Мана, бир неча йилдирки, 580—590 миллион сўмлик ҳажмда иш бажариб келаётган Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги намунаси шундан далолат беради. Агропромстрой, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети ҳам илгари бунга интилишмасди. Капитал қурилиш бўйича план лойиҳасига киритилган таклифларда бир қанча ижобий нуқталар бор. Чунончи, реконструкция ишларини илдам суръатлар билан бажариш кўзда тутиляпти. Бироқ 1,3 миллиард сўмлик асосий фондларни, шу жумладан, кабель маҳсулотлари, тракторлар, минерал ўғитлар, йиғма темир-бетон, сут маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи қувватларни фойдаланишга топшириш план топшириқларидан кам белгиланганига нима дейиш мумкин?

План лойиҳаларида уй-жой, болалар боғчалари, мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари қуришнинг кўзда тутилаётган ҳажмлари жуда катта ҳавотирлик туғдирмоқда. Республика Уй-жой программасига мувофиқ бизда 2000-йилгача 210 миллион квадрат метр уй-жойлар, уларнинг 42 миллион квадрат метрдан кўпроғи эса ушбу беш йилликда қурилиши лозим. Бироқ, ҳозиргача қурилганларини, бу йил бунёд этиладиганларини ҳамда 1989 йил учун белгиланган, қурилиши лозим бўлган 8,9 миллион квадрат метр уй-жойни бирга қўшадиган бўлсак, ҳаммаси 29,4 миллион квадрат метр чиқади. Ана унда 1990 йилда уй-жой қурилиши қанчалик тиғиз бўлишини бир тасаввур қилиб кўринг.

Бу ўринда фақат бинокорлар айбдор эмас. Бунда уй-жойлар ва социал-маданий-маиший объектлар қуришни қолдиқ принципи асосида планлаштиришда давом этаётган буюртмачилар ҳам айбдордирлар. Илгаригидек ҳозир ҳам ишлаб чиқариш қурилишига устунлик берилмоқда. Масалан, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети колхозлар маблағлари ҳисобига тўрт йил мобайнида беш йиллик планда мўлжалланганидан 12,6 минг ўринли болалар боғчасини кам қуришни кўзда тутмоқда. Мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари қурилишида ҳам аҳвол шундай. Госплан эса индамай қараб турибди.

Шу боис 1989 йил планини тузишнинг дастлабки босқичида у кескин танқидга учради. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси план лойиҳасини тубдан қайта ишлаб чиқишни таклиф қилди. Айрим министрликлар, идоралар, Иттифоқ қарамоғидаги корхоналар, территориал органларга, Ўзбекистон ССР Госпланига план лойиҳасини тузишга бюрократларча-расмиятчилик билан ёндашганликлари учун танбеҳ берилди. Қолоқликни режалаштиришга йўл қўйиб бўлмайди. Иқтисодий ислоҳотга, бугунги кунда иқтисодий фан эга бўлган барча бойликларга ижодий таянган ҳолда ҳар бир корхонада, ҳар бир тармоқда, умуман олганда республика бўйича хўжалик фаолиятининг жанговар программасини ишлаб чиқмоқ зарур. Қолоқлик ўрнини тўлдириш, мамлакатнинг бошқа республикаларига тенглашиб олиш учун шундай қилиш даркор.

Бугунги кунда республика экономикасида вужудга келган вазият ҳар бир меҳнат коллективидан, барча даражадаги ҳар бир ходимдан, раҳбарлардан мавжуд ҳамма резервларни қидириб топиш ва давлат планида ҳисобга олишни талаб қилмоқда. Бу ишни бажариш учун ҳали вақт етарли.

Ш. ҲОЖИМУРОДОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Иқтисодий бўлимининг мудири.

СССР АҲОЛИСИГА МУРОЖААТНОМА

Азиз ватандошлар!

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ва ҳаётнинг ҳамма соҳаларига дахлдор бўлган туб қайта қуриш ҳар бир граждандан жами куч-ғайратни ишга солишни, партия ва ҳукуматнинг халқимиз фаровонлигини оширишга қаратилган қарорларини амалга ошириш учун фидокорона меҳнат қилишни тақозо этади.

Инсоннинг ҳаёти ва сиҳат-саломатлиги жамиятнинг бебаҳо бойлигидир.

Халқ соғлиғини сақлаш — социалистик давлатимизнинг энг муҳим вазифаларидан биридир.

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг соғлиқни сақлаш тўғрисидаги Қонунлари асосларида СССР гражданлари ўз сиҳат-саломатликларига ва жамият аъзоларининг саломатлигига асраб-авайлаб муносабатда бўлишлари лозимлиги белгилаб қўйилган. Чекиш саломатликни асраб-авайлашга ёрдам берадими, деб бўладими ахир?

Йўқ, бундай деб бўлмайди!

Неча ўн миллионлаб одамлар ҳар куни ўзларини ва атрофидаги кишиларни тамаки тутуни билан заҳарламоқдалар, катталар ва болалар, эркаклар ва аёллар чекишмоқда. Чекувчиларнинг ҳаёти анча қисқаришини, ўпка раки хасталигига чалиниш ўн баравар, юрак-қон томирлари ва нафас йўллари дардига чалиниш тўрт-беш барвар ортишига қарамай чекишмоқда.

Ҳомиладор аёлнинг чекиши сабабли эндигина оламга келадиган гўдак кўпдан-кўп касалликларга маҳкум бўлади.

Совет Иттифоқида инсон саломатлиги учун курашнинг таркибий қисми сифатида чекишга қарши курашга тобора кўп эътибор берилмоқда. Партия ва ҳукуматимиз чекишга чек қўйиш учун 1988 йилда давлат программасини ишлаб чиқиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Тарки одат амри маҳол дейишганидек, чекишни дарҳол ташлаш қийинлиги равшан. Аммо агар жамоатчилик чекишни қораласа, турмушда, ишлаб чиқаришда, дам олиш чоғида ана шу зарарли одатни тарк этса, уни давралардан йўқотсак, биз энг қимматли бойлигимиз — сиҳат-саломатлигимизни мустаҳкамлаган бўламиз!

Чекишга қарши кураш — бу хушёр ва соғлом турмуш тарзи учун курашдир, узоқ умр кўриш учун курашдир.

Ҳозирги вақтда жаҳондаги кўпчилик мамлакатларда чекишга қарши фаол ҳаракат бошланди.

Халқаро миқёсда ҳам бу масалага катта аҳамият берилмоқда.

Шу йил 7 апрель куни жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти тузилганига 40 йил тўлди, ана шу ташкилот ўзи қабул қилган резолюцияда давлатларга мурожаат қилиб, бу кунни чекишга қарши умумжаҳон куни сифатида нишонлашга даъват этди.

Биз Ватанимизнинг барча гражданларига мурожаат қилиб, чекишга қарши курашни кучайтиришга даъват этамиз.

Биз чекувчи кишиларга мурожаат қилиб, ўз сиҳат-саломатлигига ва атрофидаги кишиларнинг саломатлигига онгли муносабатда бўлишга даъват этамиз.

Соғлом турмуш тарзи учун курашда авж олиб кетаётган ҳаракатда иштирокингизни тасдиқлаш, ўзингизнинг биринчи ҳиссангиз, биринчи қадамингиз тарзида шу куни чекишдан тийилиб туринг. Агар сиз иродали киши эканлигингизни кўрсатмоқчи бўлсангиз ва қуршовингиздаги одамлар кўз ўнгида обрў-эътиборингизни оширмоқчи бўлсангиз, кейин ҳам чекманг.

СССР Медицина фанлари академиясининг президенти В. И. Покровский, СССР Фанлар академияси ва СССР Медицина фанлари академиясининг академиги Н. П. Бехтерева, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Медицина фанлари академиясининг академиги Ф. И. Комаров, СССР Медицина фанлари академиясининг академиги В. А. Насонова, СССР Медицина фанлари академиясининг академиги Г. Н. Сердюковская, СССР Медицина фанлари академиясининг академиги А. Г. Чучалин, СССР Медицина фанлари академиясининг академиги И. К. Шхвацавая, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Украина ССР Фанлар академиясининг академиги, СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси Н. М. Амосов, СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси И. П. Анохина, СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси С. Я. Долецкий, СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси С. Я. Косицкий, медицина фанлари доктори, профессор Ю. Н. Беленков, медицина фанлари доктори, профессор Н. Н. Иванец, медицина фанлари доктори, профессор Р. Г. Оганов.

◆ НОРИН — ИРКУТСК

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Норин районидаги «Ўзбекистон» колхози бу йил ўз эҳтиёжи учун бир миллион уч юз минг сўмликдан зиёд ремонт-қурилиш ишларини бажариши, бундан ташқари шахсий уй-жой учун ариза берган 112 оилага қурилиш материали билан ёрдам кўрсатиши керак. Ваҳолонки, колхоз фонд бўйича йил давомида 30-40 кубометр ёғоч материаллари олади, холос. Бу эҳтиёжнинг ўндан бирини ҳам қопламайди. Хўш, нима қилиш керак?

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти экспедитор Ғ. Мадраҳимовни Сибирга командировкага юборди. Иркутск мебел ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 2-мебел фабрикаси билан ўзаро ҳамкорлик шартномаси имзоланди.

Маълум бўлишича, бу йирик корхонада ишчи кучи етишмас экан. Колхоз раҳбарлари дастлаб у ерга Баҳромжон Холматов бошчилигида 20 кишидан иборат бригадани ишга юборди. Икки ойдан сўнг бригада аъзолари алмаштирилди. Келишувга мувофиқ бу ердан юборилган одамлар йўл харажати, ётоқхона билан таъминланди. Бажарилган ишга қараб маош тўланди. Бундан ташқари фабрика ёғоч жўнатиш учун вагонга буюртма беради. Хуллас, корхона йил давомида колхозга 428,5 минг сўмлик ёғоч ва ёғоч маҳсулотлари жўнатади. Колхоз эса бунга улгуржи нархда ҳақ тўлайди. Бундан ташқари хўжалик иркутскликларга 150 тонна мева, сабзавот, полиз маҳсулотларини етказиб бериш мажбуриятини олди.

Шунингдек, хўжалик раҳбарлари Хабаровск ўлкасининг Эвран, Аргун, Горень ўсимликчилик хўжаликлари билан ҳам 371,5 минг сўмлик ёғоч етказиб бериш юзасидан ўзаро келишиб олишди.

Яқинда колхоз номига Иркутскдан 100 кубометр ёғоч-тахта ортилган иккита вагон келди. Ҳамкорлик билан келтирилган қурилиш материаллари хўжаликнинг қурилиш бўйича белгиланган режаларини бошлаб юборишга, аҳолини уй-жойга бўлган эҳтиёжини қондиришга имкон бермоқда.

Ш. ХОЛМИРЗАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРОКУРАТУРАСИДА

Ўзбекистон ССР Прокуратурасида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва бошқа идоралар раҳбарларининг бўлиб ўтган кенгашида республика ахлоқ тузатиш-меҳнат муассасаларида қонунчиликка риоя этиш, уни прокурор назорати воситалари билан мустаҳкамлаш масалалари кўриб чиқилди.

Белгиланган жиноий жазони ижро этувчи муассасалар фаолиятини уюштириш кўп жиҳатдан шу куннинг талабларига жавоб бермаётганлиги қайд этиб ўтилди. Маҳбуслар ўртасида олиб борилаётган тарбиявий ва профилактика ишлари савияси паст, улар кўпчилигининг меҳнати ҳамон кам самарали бўлиб қолмоқда. Бу меҳнатни маънавий ва моддий жиҳатдан рағбатлантириш тадбирлари мутлақо қониқарсиз қўлланилмоқда.

Республика Прокуратураси ва унинг жойлардаги органлари жазони ўташ жойларида қонунчиликка қандай риоя этилаётганлиги устидан назоратни амалга ошириш соҳасидаги ўз фаолиятини сусткашлик билан қайта қурмоқдалар. Жиноий жазо муддатини ўтаётган шахсларни ахлоқан тузатиш ва қайта тарбиялашнинг амалий вазифаларини ҳал қилишда прокуратура органларининг халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари ва улар ҳузуридаги комиссиялар билан, меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари билан алоқалари яхши йўлга қўйилмаган.

Кенгашда мавжуд камчиликларни тугатишга, социал соҳани қайта қуриш, жамиятни маънавий жиҳатдан соғломлаштириш ишларини кучайтириш, социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашнинг ҳозирги талаблари асосида маҳбусларни ахлоқан тузатиш ва қайта тарбиялаш ишлари савиясини оширишга қаратилган чоралар белгиланди. (ЎзТАГ).

ЧОРВАЧИЛИК — УМУМХАЛҚ ИШИ

Отарга отар қўшиб

Уйчи районидаги «Комсомол» колхозининг чорвадорлари қишловни муваффақиятли якунлашди.

Бу йил хўжаликда мавжуд 1060 бош совлиқдан 1080 бош соғлом насл олиш мўлжалланган. Дастлабки натижалар чакки эмас. Ҳозир 1000 бош қўзи иссиқ хоналарда парваришланяпти.

— Жакбарали Турғунов колхозимизнинг тажрибали чўпонларидан, — дейди колхоз бош бухгалтери Ҳошимбой Мирзаабдуллаев. — У мана йигирма йилдан ошибдики, ўз касбини ардоқлаб келади. Пешқадам чўпон ҳар йили белгиланган план ва мажбуриятларини шараф билан бажаради. У бу йилги мавсумда ҳам бир отардан икки отар яратишга бел боғлаган.

Халқимизда «Ваъда-вафоси билан улуғ», деган ҳикматли гап бор. Ж. Турғунов ана шу нақлга амал қилиб ишлайди. Яқинда уни ҳамкасблари дастлабки муваффақият билан табриклашди. Унинг шарафига кўтарилган Қизил байроқ остидаги таҳтачага илғор чўпон колхозда биринчи бўлиб совлиқлардан пландаги 266 ўрнига, 268 бош қўзи олгани ёзиб қўйилди. Айни кунларда эса ҳар бош совлиқдан 108 тадан насл олиш мақсадида енг шимариб ишламоқда.

Ўзаро социалистик мусобақада фаол қатнашаётганлардан яна бири Тоғайбой Эшалиевдир. Унинг ихтиёрига 276 бош қўй бириктилган. Уста чорвадор боқимидаги қўйлардан ҳозирга қадар 215 бош қўзи олиб, дастлабки довондан ошди. Унинг бу йилги мақсади ҳар юз бош совлиқдан 102 тадан насл олиш.

— Бизнинг қишловдан беталафот, бечиқим ўтишимизда яратилган қулай маданий-маиший шароитлар қўл келди, дейди Каттовбек Турсунбеков, — 18 йилдан буён сурув боқаман. Хўжалигимизда қўйчиликни ривожлантиришга мусобақадошим Ҳусанбой Пойизбеков билан баҳоли-қудрат ҳисса қўшиб келяпмиз.

Қўй-қўзиларни юксак зоотехника талаблари асосида намунали парваришлашда Нарзулла Мирзаабдуллаев, Ҳайитмирза Бўрибоев, Юсуфжон Ўлжаев, Акромжон Қўчқоров каби озуқакорларнинг муносиб улушлари бор.

А. ҚОРАБОЕВ.

Ота-бола бош чўпонлар

ФАРҒОНА. Чўпонлик — Мамажон ота Турғуновнинг севган касби. Шу касб туфайли обрў-эътибор топди, иззат-ҳурмат қозонди. Ўтган йили планда белгиланганидан 46 та кўп қўзи олиб, Бағдод районидаги Жданов номли колхозда мусобақа пешқадами бўлганди. Тажрибали чўпон бу йил ҳам қўзилатиш мавсумини муваффақиятли якунлади. Ҳар юз бош совлиқдан 105 тадан соғлом, дуркун қўзилар олди.

Отанинг ўғли Иброҳимжон Турғунов ҳам бу йил алоҳида отарга бош чўпонлик қилмоқда. Беш йилликнинг учинчи йили баҳорида унинг эришган ютуқлари чакки эмас.

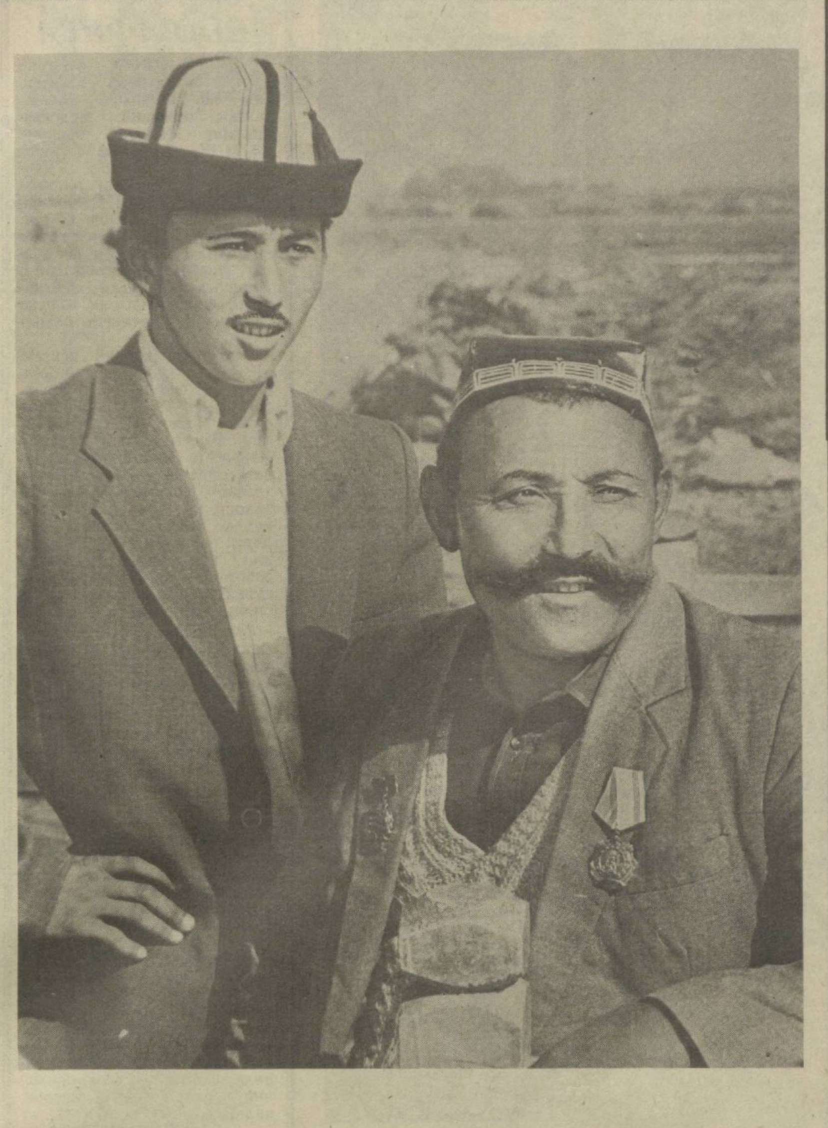

СУРАТДА: ота-бола бош чўпонлар.

Т. Ҳамроқулов фотоси.

Дала ишлари кундалиги

Пахтакорлар ҳаётида энг масъулиятли дамлар бошланди. Мўлжалдаги марраларни эгаллаш, мўл ва сифатли ҳосил етиштириш чигит экишга тайёргарлик ва экиш ишларини вақтида, сифатли адо этишимизга кўп жиҳатдан боғлиқ.

Шу куннинг асосий вазифаларидан бири — тупроқда намнинг етарли даражада бўлишига эришишдир. Шу йўл билан экишни ўз вақтида ўтказиш орқали кўплаб майдонларда чигитни тупроқнинг табиий намига тўла ундириб олиш мумкин.

Тупроқда нам сақлаш учун чигит экиладиган майдонларнинг анчагина қисмида ерлар бороналаб қўйилди. Лекин бу иш бажарилмаган ерлар ҳам бор. Шунинг учун қисқа муддатда ер етилиши билан муҳим тадбирни тугаллаш керак. Бороналаш тупроқда нам сақланишини таъминлаш билан бирга унинг яхшилаб юмшатилишига имкон яратади, бегона ўтларни йўқотилишига ёрдам беради. Буларнинг ҳаммаси уруғликни тўла ва бехато ундириб олиш гаровидир.

Ҳосилдорликни оширишнинг яна муҳим омилларидан бири — ерларни маҳаллий ва минерал ўғитлар билан етарли равишда ўғитлашдир. Аммо, **Бухоро, Қашқадарё, Сирдарё областларида тупроққа шудгорлашдан олдин мутлақо калийли ўғит солинмади. Жиззах областида эса шундай ўғит мўлжалдаги майдонларнинг атиги 6 процентига чиқарилди, холос. Бу хатоларни экиш бошлангунча зудлик билан тугатиш даркор.**

Қорақалпоғистон Автоном Республикасида ҳали 200 минг гектар, Хоразм областида 70 минг гектар, Фарғона водийсининг Қўқон группаси районларида 30 минг гектар ер ҳали шудгорланган эмас. Демак, юқорида айтиб ўтилган жойларда шудгорлаш олдидан ерларни ўғитлаш имконияти мавжуд.

Агар тупроққа экишгача ўғит сепишга улгурилмаган бўлса (бахтга қарши ҳануз шундай хўжаликлар бор) уни экиш пайтида албатта солиш лозим. Ўғит экиш пайтида экиш агрегатларига ўрнатилган ўғитлагич культиваторлар ёрдамида чигит тушган қатордан 6—8 сантиметр узоқликда, камида 12—15 сантиметр чуқурликда солинади. Бу даврда аммофосдан фойдаланиш, айниқса, яхши самара беради.

Чигитни тўла ва бехато ундириб олиш — уруғлик сифатига ҳам боғлиқ. Пахтачилик хўжаликлари асосан заводларда дориланган чигитни оладилар. Чигит одатда экиш олдидан намланади. Лекин уруғликнинг ивиб қолишига йўл қўймаслик лозим. Бу химиявий дориларнинг ювилиб кетишига ва ниҳолларнинг илдиз чириш ва гомоз билан касалланишига олиб келиши мумкин.

Туксизлантирилган чигит белгиланган миқдорда ва тукли чигит аниқ уялаб экиладиган майдонларни кенгайтиришга алоҳида эътибор бериш керак. Бу тадбирлар асосан қўл кучи билан бажариладиган яганалашга кетадиган сарф-харажатни камайтиришга ёрдам беради, ўсимликнинг дастлабки даврда баравж ривожланишини таъминлайди.

ЧИГИТНИ ҚАЙТА ЭКМАСЛИК УЧУН НИМАЛАРГА ЭЪТИБОР БЕРИШ КЕРАК

Илғор хўжаликлар тажрибаси чигит аниқ уялаб экилганда ғўза қатқалоққа анча бардошли бўлишини кўрсатмоқда. Шунинг учун аниқ уялаб экишга катта эътибор берилаётган областларда чигитни қайта экиш камроқ бўляпти. Масалан, кейинги саккиз йил ичида Фарғона ва Наманган областлари колхоз ва совхозларида асосан чигит оддий усулда экиляпти. Шу туфайли бу ерларда уруғликни аниқ уялаб экаётган Жиззах ва Сирдарё областларига қараганда икки баробардан кўпроқ майдонларга чигит қайта экиляпти.

Республикамизда туксизлантирилган чигит экишга нисбатан бўлган консерватизмга ҳануз барҳам берилган эмас. Пахта етиштириш билан шуғулланадиган жаҳондаги 86 та мамлакатдан фақат биздагина ҳали ҳам кўплаб майдонларга тукли чигит экилади.

Бу йил Жиззах областидаги ҳамма майдонларда туксизлантирилган чигит экиш мўлжалланмоқда. Республика бўйича 24 процент майдонга шундай чигит экилади. Лекин **Қашқадарё, Сирдарё ва Фарғона водийси областларидаги пахта заводлари ва хўжаликларда муҳим ишга масъулиятсизлик билан қарашаётганини эътиборга оладиган бўлсак, топшириқнинг бажарилмай қолиши хавфи бор. Чунки бу областлардаги пахта заводлари ҳанузгача чигитни туксизлантириш топшириқларини адо этишмаган.**

Хўжаобод, Жалолқудуқ, Балиқчи, Избоскан, Чуст, Янгиқўрғон, Поп, Киров, Бувайда, Фрунзе, Ёзёвон, Жомбой, Пайариқ, Оқдарё, Иштихон (Митан зонаси) районлари хўжаликлари пахтакорлари чигитни тўла ундириб олиш ва ниҳолларнинг баравж ривожланишини таъминлаш учун чигитни аниқ уялаб экишни кенг қўлланишлари даркор. Чунки бу районларда кейинги пайтда экиш давридаги ёғингарчиликлар туфайли қатқалоқ пайдо бўлиб, ниҳоллар хато бўлиб қоляпти. Натижада чигитни қайта экишга мажбур бўлинмоқда.

Ҳозирданоқ экин-тикин ишлари анча қийин бўлиши, экиш планларига ёғингарчиликлар ўз таъсирини ўтказиши, ерда қатқалоқ бўлиши кўриниб турибди. Шунинг учун қатқалоққа қарши ишлатиладиган барча воситалар — МВН-2,8, МВХ-5,4 типдаги ротацион мотигалар ва бошқаларни ҳозирлаб қўйиш муҳимдир.

Хўжаликларда уруғликни марказлашган тартибда тайёрлашга эътибор беришлари керак. Ҳар бир бригада чигит билан етарли миқдорда таъминланиши ва уларга уруғлик тарқатишда қатъий ҳисоб-китоб олиб борилишига эришайлик.

Экиш пайтида агрегатлар учун уларни махсус [illegible] донларда регулировка қилиш, мослаш, далада обкатка қилиш ва аниқланган нуқсонларни зудлик билан тугатиш керак. Кўчма устахоналар, техник хизмат кўрсатиш агрегатларини техник қаровдан ўтказиш, далада бузилган машина-тракторларни тузатиш учун уларни ускуналар, асбоб-анжомлар, эҳтиёт қисмлар, ремонт материаллари билан таъминлаш лозим. Ҳар бир хўжаликда, бўлим, участкаларда тупроққа ишлов берадиган техника ва экиш агрегатлари учун эҳтиёт қисмларни тайёрлаб қўйиш, экин-тикин ишларини тез ва соз ўтишига ёрдам беради.

Бу йил йиғим-теримни механизациялашда тубдан ўзгариш ясаш, машиналар ёрдамида ҳосилнинг 60 процентини йиғиштириб олиш керак. Бунга ҳозирданоқ пухта замин яратиш лозим. Пахтаси машинада териладиган пайкалларни олдиндан белгилаш, чигит экиб бўлингач уларга махсус белгилар қўйиш даркор. Бу карталардаги ўсимликни замонавий агротехника, комплекс механизация, илм-фан ютуқлари ва илғорлар тажрибаси асосида парваришлаш тавсия этилади. Давлат агросаноат комитети, колхоз ва совхозларнинг инженерлик хизматлари барча пахта териш машиналарининг мавсумга сифатли созланишига, ҳар бир агрегатнинг малакали механизаторлар билан таъминланишига эришмоқлари ва шу йўл билан терим пайтида ҳар бир «зангори кема»нинг унумли ишлашига эришмоқлари талаб этилади.

Бу йил экиш графиги белгиланмайди. Ҳар бир хўжалик пахтакорлари уни қачон ўтказишни конкрет маҳаллий шароитлардан келиб чиққан ҳолда ўзлари аниқлайдилар. Шуни эсдан чиқармаслик кераки, экиш мавсумининг асосий мақсади ҳаммадан олдин экиб бўлиш эмас, балки бу тадбирни сифатли ўтказиб, чигитни тупроқнинг табиий намига тўла ундириб олишдир. Шунинг учун ҳар бир технологик жараён ва агротехник тадбирнинг бажарилиши устидан қатъий назорат ўрнатиш керак.

Р. НАЗАРОВ,
республика Давлат агросаноат комитети пахта ва каноп ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи.

Кўчат экинг, боғ қилинг!

АҲВОЛ ЎНГЛАНМОҚДА

Оққўрғон районидаги Вотинцев номли колхоз аъзолари ўтган йили пландаги 1190 центнер ўрнига атиги 267 центнергина мева етиштириб, йиллик планини зўрға 23 процент адо этишди. Узум тайёрлаш плани ҳам ўлда-жўлда қолди. Хўш, бунинг сабаби нимада эди?

Чунки, сўнгги йилларда хўжаликда бутун эътибор пахтачиликка қаратилиб, боғдорчиликка аҳамият берилмади. Оқибатда, серҳосил шафтолизорлар қуриди, анорзор ва узумзорлар ўз ҳолига ташлаб қўйилди. 21 гектар ердаги олма боғига ишлов берилмади. Эски боғни бузганга яраша — янгисини ташкил қилиш, серҳосил мева кўчатларини экиш ҳеч кимнинг хаёлига келмади.

Бу йил колхозда аҳволни ўнглаш йўлида қатор ибратли тадбирлар амалга оширилмоқда. Йўлчи Кенжаев бошлиқ бригадада 12 гектарлик янги боғ барпо этилди. Унга кўчат ўтказиш кенг жамоатчилик иштирокида ҳашар йўли билан амалга оширилди. Ҳашарда 150 дан ортиқ кекса боғбонлар, коммунистлар ва комсомоллар фаол иштирок этдилар. Хўжаликда кўчат ўтказиш қизғин давом этмоқда.

Т. МИРЗААҲМЕДОВ.

Иш қизғин

Чортоқ районидаги «Чортоқ» боғдорчилик совхозининг Бекмирза Жўрабоев бошлиқ бригадаси коллективи кўкламги дала ишларини уюшқоқлик билан олиб бормоқда. Улар ҳозиргача адир ердаги 5 гектарлик боғ-дарахтларга шакл беришни тугалладилар. 20 гектар майдондаги ток очилиб ишкомларга кўтариб қўйилди. 15 гектар бедазор минерал ва органик ўғитлар билан ўғитланди.

Айни кунларда бригадада чигит экишга қизғин тайёргарлик кўриляпти. Дала ишларининг тез ва соз адо этилишида Алишер Болтабоев, Абдураҳмон Қозоқов, Абдулла Жўраев каби миришкорлар ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишаётир.

А. АСРОРОВ.

Комбинатнинг Вобкент шаҳридаги тўқув фабрикаси директори Нуриддин Мўминов билан суҳбатимиз янгичасига ишлашга халақит бераётган муаммолар тўғрисида бўлди. Илгари комбинатнинг илғор корхоналари қаторида саналиб ўтиладиган фабрика тўла хўжалик ҳисоби асосида ишлашга қодир эмаслиги маълум бўлиб қолди. Директор бунинг сабабларини қуйидагича изоҳлади:

— Илгари биз нуқул маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация этиш ташвишлари билан яшаган эканмиз. Хўш, бу маҳсулотнинг таннархи неча пулга тушяпти, уни сотиш эвазига қанча даромад олиняпти? Бу тўғрида деярли бош қотирилмаган. Аслида эса даромад ўрнига камомад бўлаётган экан...

Туб иқтисодий ислоҳот: тўла хўжалик ҳисоби ва муаммолар

ЧИГАЛИ ЕЧИЛМАЁТГАН «КАЛАВА»

ЧИГАЛЛИКЛАР БУХОРО ТЎҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИ КОЛЛЕКТИВИГА ТЎЛА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ ВА ЎЗИНИ-ЎЗИ МАБЛАҒ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ АСОСИДА ИШЛАШГА ТЎСҚИНЛИК ҚИЛАЁТГАНИ ҲАҚИДА

Фабрика раҳбарлари ва иқтисодчи мутахассислар билан ҳамкорликда бу камомад нимадан иборат эканлигини аниқладик. Ортиқча транспорт харажатлари эвазига 55 минг сўм кўкка совурилган. Чунки атроф қишлоқлардан ишчиларни корхонага ташиш учун автотранспорт корхонасидан автобуслар ижарага олинган. Комбинат ўз автобус паркига эга бўлгани ҳолда, четдан транспорт олишга ёнилғи лимитининг етарли эмаслиги сабаб бўлган.

Ортиқча харажатнинг иккинчи муҳим банди — тайёр маҳсулотнинг сифати бир сортдан иккинчисига туширилганида. Ўтган йили бунинг учун 104 минг сўм ортиқча харажат қилинди. Бу ҳам етмагандек, газлама узунлиги белгиланган стандартдан қисқалиги учун яна 67 минг сўм зарар кўрилди. Тўқувчилар малакаси пастлиги оқибатида белгиланганидан тор зонада хизмат қилиш эвазига ортиқча 95 минг сўм иш ҳақи тўлашга тўғри келди.

Шундай қилиб, фабрикада ўтган йили ҳар бир сўмлик ишлаб чиқарилган маҳсулотга 1 сўму 11 тийин харажат қилинди. «Тома-тома кўл бўлур» деганларидек, мана шу ортиқча ўн бир тийин йил якунланганда 559,8 минг сўмлик иқтисодий зарарни вужудга келтирди.

Албатта, комбинатдаги барча корхоналар ҳам шундай аҳволда эмас. Жумладан, 2-йигирув-тўқув фабрикасида ўтган йили 623 минг сўм фойда кўрилди. Меҳнат аҳлининг 85 проценти бригада пудратига кўчирилиб, ишчилар манфаатдорлигига таянилиши мана шундай натижага олиб келди. Умуман, комбинат бўйича олинган даромад эса 1,5 миллион сўмни ташкил қилди. Йиллик планга қўшимча 500 тоннадан зиёд калава, 5 миллион метрдан кўпроқ бўз тайёрланган.

Аммо техника-иқтисодий кўрсаткичлардаги бир ишкал ҳушёр тортишга мажбур қилди. Маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан ўтган йили истеъмолчилар олдидаги шартномавий мажбуриятлар бажарилмаган. Комбинат шартномада кўрсатилганидан 6 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулотни кам етказиб берди. Корхона тайёр маҳсулотлар омборига кириб борганимизда эса шифтгача босилиб ётган хилма-хил газлама тойларини кўрдик. Бу ерда умумий қиймати 25 миллион сўмга яқин газлама тўпланиб қолган. Унинг 15 миллион сўмлиги бир неча йилдан буён босилиб ётибди. Сабаби — маҳсулот харидоргир эмас.

Бундан тўрт-беш йил муқаддам савдо пештахталарида анқонинг уруғидай тақчил бўлиб қолган сурп, чит, сатиннинг сероблиги кишиларни етти ўлчаб, бир харид қилишга ўргатди. Комбинатда эса бундай талабларга жавоб берадиган маҳсулот ишлаб чиқариш учун ҳали кўпгина муаммоларни ҳал қилишга тўғри келади. Ачинарлиси шундаки, тўла хўжалик ҳисоби шароитида комбинат раҳбарлари бу муаммоларни ҳал қилишга яккалик қилишмоқда. Бу муаммоларнинг энг биринчиси бўзга сўнгги ишлов бериб, ундан газламалар ишлаб чиқарадиган комплекс ишидаги нуқсонлардир. Ишлаб чиқариш жараёни ўн олти хил технологик операцияни ўз ичида олади. Уларнинг бирортасида озгина камчиликка йўл қўйилса, пахтакордан тортиб тикувчигача — ҳамманинг меҳнати зое кетади. Қимматли хом ашё нобуд бўлади.

Пардозлаш комплекси ишга тушганига ярим йил бўлди. Унда Германия Федератив Республикаси, Чехословакия Социалистик Республикаси, мамлакатимиз тўқимачилик машинасозлиги корхоналарида ишлаб чиқарилган энг замонавий техника воситалари ўрнатилган. Бироқ бу техника ҳамон тўла созланмаган. Уни яхши ишлатиш учун зарур малака ва тажрибага эга мутахассислар йўқ.

Чунончи газлама гули ва ранги нақадар жозибали бўлиши фабрика ўймакорлик устахонасига боғлиқ. Ҳа, газлама ишлаб чиқариш ҳам санъат. Босма машиналарнинг ялтироқ валларига ўймакорлик усулида солинадиган нақшлар кейинчалик миллионлаб метр газламада ўз ифодасини топади. Газламага турли-туман гуллар солиш учун баъзан 6—8 тагача турдаги валларга нақш солишга тўғри келади. Афсуски бу устахона ҳали ишга созланмаган. Чунки бунинг учун лозим даражада малакага эга бўлган кадрлар етишмайди. Хайриятки, Тошкент, Наманган тўқимачилик корхоналарининг коллективлари бухороликларга ёрдамга келишди. Ҳозир улар тайёрлаб берган валлар ёрдамида маҳсулотга гул босиб чиқарилмоқда.

Кадрлар муаммосини ҳал қилишнинг фақат иккита йўли бор: Россия Федерацияси, Украина, Болтиқбўйи республикаларидан етук мутахассисларни Бухорога ишга таклиф қилиш ёки уларни бу ерга узоқ муддатли командировкага жўнатиш. Комбинатнинг ип йигирув ва тўқув ишлаб чиқариши дастлабки даврда мана шундай йўл билан етук кадрларга тўлдирилган эди. Тўқимачилик марказларидан бухороликларга ёрдамга келган мутахассислар кўпчилик ёшларга иш ўргатиб кетишди. Энди уларнинг ўзлари ҳаммасини эплашяпти. Бу анъанадан пардозлаш комплекси ишини юритиб юборишда ҳам фойдаланиш лозим.

Комбинат 2-тўқув фабрикасида 1,64 метр кенгликдаги чойшаббоп газлама учун бўз тўқилади. Айни маҳалда корхона 12 мамлакатга шундай маҳсулотни экспорт қиляпти. Янги йилдан чет эллик фирмалар комбинатдан тайёр маҳсулотни рулонлар шаклида эмас, метрлар ҳисобида жўнатишни талаб қилишди. Бунинг учун зарур бўлган ускуналарни машинасозлик заводи етказиб бериши лозим эди. Уларнинг шартнома мажбуриятларига амал қилмаслиги комбинатда биринчи квартал планининг бажарилишини хавф остида қолдирди. СССР Енгил саноат министрлиги ўтган йилнинг биринчи ярмида МС-180 дастгоҳларини етказиб беришни планлаштирган эди. Улардан ҳам дарак йўқ.

Комбинат цехларида бўлганимизда ишчилар Москвадаги «Красная Пресня» заводи ишлаб чиқарган МТО куйдиргич машиналар цехда беҳуда жой олиб турганини айтишди. Бу машиналар сифатсизлиги учун умуман ишлаб чиқаришдан олиб ташланганини яқинда маълум бўлди. Шунингдек, ЛКС-140-6, ЗМП+ЛПС маркали учта машина ҳам бирор метр газлама тайёрламай, ўрнатилганича турибди. Бу машиналарнинг технология жараёнидаги ўрнини босадиган техникани топиш тўғрисида ҳеч ким бош қотирмаяпти.

Корхона омборларида босилиб ётган маҳсулот фақат бухоролик тўқувчиларнинг иш маҳсули эмас. Бунда Фарғона, Манғит, Яккабоғдаги корхоналарнинг ҳам «ҳисса»лари бор. Гап шундаки, Бухоро комбинатида гул босиш комплексининг ишга тушиши муносабати билан республикадаги бир неча корхона маҳсулотига ҳам шу ерда сўнгги ишлов бериш кўзда тутилган. Ҳар куни корхонага 3—4 вагон, 30—40 контейнерда шериклардан хом ашё ярим фабрикати келяпти. Юзлаб кишилар уларни қабул қилиш, саралаш, сифатсизларини қайтариб жўнатиш билан овора. Айниқса, Фарғона тўқимачилик комбинати жўнатаётган 32-артикулдаги маҳсулот сифатсиз чиқяпти. Комбинат ўтган йили бунинг учун фарғоналик ҳамкасбларига 21 марта эътироз билдирди. 500 минг метр бўз қайтариб жўнатилди. Лекин уларга ҳеч нарса кор қилмаяпти. Шунингдек, яккабоғликларга шундай артикулдаги 156 минг метр, 115-артикулдаги 86 минг метр маҳсулот қайтариб юборилди.

Ўтган йили шерик корхоналар ўртасидаги шартномалар бузилганлиги учун комбинат улардан бир миллион сўмдан зиёд жаримани ундириб олди. Бироқ ундириладиган жарима билан вужудга келган иқтисодий тангликни бартараф этиб бўлармиди! Айни маҳалда давлат банки ва таъминотчи ташкилотлардан комбинат олган қарзлар миқдори 20 миллион сўмдан ошиб кетган.

Бир ярим йилча муқаддам «Совет Ўзбекистони» газетаси Бухоро шаҳар партия комитети билан ҳамкорликда ўтказган «Очиқ хатлар» кунида комбинат ишчилари бу тўғрида жон куйдириб гапириб, муаммоларни ҳал қилишнинг амалий йўлларини кўрсатишган эди. Аммо бунинг учун зарур чора-тадбирлар ўз вақтида кўрилмади, корхона раҳбарлари алмаштирилаверди, муаммолар эса қолаверди.

Натижада коллектив тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга кўчиш жараёнида мавжуд муаммолар кескин тарзда юзага чиқди. Биринчи навбатда корхона омборхоналарида тўпланиб қолган маҳсулотга харидор топиб, қарзлардан қутулиш лозим. Республика Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашув» правлениеси коллективга амалий ёрдам кўрсатиши зарур. Ҳозир аҳвол шу даражага бориб етганки, областдаги савдо ташкилотлари ҳам комбинатдан белгиланган фонддан ташқари маҳсулот олишдан бош тортмоқдалар. Ўтган йили улар комбинат ишлаб чиқарган маҳсулот умумий ҳажмининг атиги 1,5 проценти миқдоридаги газламани областдаги магазинлар пештахтасига чиқаришди. Шу кунларда область савдо тармоқларида ҳар хил катталикдаги тукли сочиқлар анқонинг уруғидай тақчил. Ваҳолонки, комбинат омборхоналарида улардан талайгинаси тахланиб ётибди.

Нега областнинг шу соҳага мутасадди раҳбарлари комбинат ва савдо ташкилотлари вакилларини бир давра столи атрофига тўплаб, ўзаро тортишувларга чек қўйишмайди? Улардан амалий иш билан шуғулланишни талаб қилишмайди? Нима учун республика Енгил саноат министрлигида комбинатнинг мамлакат бошқа регионлари машинасозлик корхоналари билан алоқасидаги низоли масалаларни йиллаб ҳал этишмайди? Комбинатдаги газламага гул босиш комплексининг қувватларидан унумли фойдаланиш билан боғлиқ кадрлар муаммосини ҳал қилишда коллективга ким ёрдам беради? Ҳозирча бу саволларнинг ҳаммаси жавобсиз қолмоқда.

Комбинатнинг янги раҳбарлари маҳсулотнинг сифатини яхшилаш бўйича конкрет тадбирларни амалга оширишга киришдилар. Жумладан, маҳсулот турини кескин камайтириб, сифатини яхшилаш йўли тутилмоқда. Келгуси йилдан бошлаб уларнинг сони ярмидан зиёдига қисқартирилади.

Буларнинг ҳаммаси коллектив яқин йилларда иқтисодий тангликдан қутулиб, тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш механизмини ишга солишига умид бағишлайди. Ўтиш даврини янада қисқартириш учун калаванинг чигалларини ечишда амалий ёрдам керак.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«СОЦИАЛ АДОЛАТ БУЗИЛМАСИН»

Шундай сарлавҳа остида босилган (газетанинг 1988 йил 19 январь сони) мақолада Термиз шаҳрида уй-жой проблемаси секинлик билан ҳал этилаётганлиги, биноларни қуриб, фойдаланишга топшириш ташвишли аҳволда эканлиги ва бошқа бир қатор жиддий нуқсонлар конкрет мисоллар орқали кўрсатиб ўтилган эди.

Ушбу мақола юзасидан ТЕРМИЗ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан олинган расмий жавобда қуйидагилар маълум қилинади.

— Танқидий мақола ҳаққоний деб топилди. Уй-жой қурилиши программасининг бажарилиши шаҳар партия комитети назоратида турибди. Унинг якунлари ҳар кварталда бюро мажлисларида кўриб чиқилади.

Кейинги икки йил ичида шаҳарда 70 минг квадрат-метр уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилди. Бу кўрсаткич ўн биринчи беш йилликнинг шу даврига нисбатан қарийб икки баробар кўп. Шу билан бирга мақолада тўғри кўрсатиб ўтилганидек, ҳар бир оилани алоҳида квартира билан таъминлаш программаси бажарилмаган. Бунинг асосий сабаби қурилиш бошқармаси томонидан белгиланган уй-жой қурилиши программасининг барбод этилганлигидир.

Масалан, 1987 йилда қурилиш бошқармаси беш минг квадрат-метрга яқин уй-жой қурилишини ниҳоясига етказмади.

Шу йилнинг январь ойида бўлиб ўтган шаҳар партия комитети бюросида 1987 йил якунлари кўриб чиқилди. Уй-жой қуриб, ишга туширишни барбод этганлиги, бўш раҳбарлик қилганлиги учун қурилиш бошқармаси бошлиғи, коммунист К. Жалиловга выговор берилди.

Текширишда 165-қурилиш тресті бошқарувчиси Р. Абдураимовнинг оғзаки кўрсатмасига кўра, 5-микрорайоннинг 5-уйидаги 23-квартира М. Авазовага навбатдан ташқари ажратилган. Қолган квартиралар қурилиш трести маъмурияти ва касаба союз ташкилоти назоратсизлиги оқибатида ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган. Қурилиш бошқармасига ҳеч қандай алоқаси бўлмаган шахслар Охунбобоев кўчасидаги 9-уйнинг 1—3-квартираларини, Истомин кўчасидаги 61-уйнинг 14-квартирасини, Фрунзе кўчасидаги 7-уйни эгаллаганлар.

Ҳозирги вақтда уларни чиқариш ва навбат бўйича уй-жойни тақсимлаш чоралари кўриляпти. Охунбобоев ва Фрунзе кўчаларидаги квартиралар бўйича тўпланган материаллар ички ишлар органларига оширилди. Қурилиш трестида уй-жойни тақсимлаш қоидаларининг бузилиш фактлари коммунистларнинг йиғилишларида бир неча марта кўриб чиқилган. Бунда коммунистлар бошқарувчи Р. Абдураимовнинг фаолиятини муҳокама қилиб, уй-жойни тақсимлашдаги жиддий нуқсонларини қаттиқ кўрсатиб ўтишган. Трестда уй-жойни тақсимлаш юзасидан назорат комиссияси тузилди.

Шунингдек, мазкур масала республика қурилиш ва қурилиш материаллари ишчиларининг касаба союз комитетида кўриб чиқилиб, Р. Абдураимов қаттиқ жазоланди. Унинг шу лавозимда қолиш-қолмаслик масаласи кўриб чиқиляпти.

Шаҳар партия комитети бюроси мажлисида уй-жойни ҳисобга олиш, тақсимлашда социал адолат принципига риоя этилиши масаласи кўрилди.

Уй-жой масаласи шаҳар партия комитетининг доимий назоратида турибди.

Яшил либос — ўлкамизга мос

МУҲИМ ИШ КЕЧИКМАСИН

Шу йилнинг 1 март кунидан эътиборан республикамизда кўчат экиб, боғ яратиш, ўрмонзорлар бунёд этиш икки ойлиги бошланди. Ўтган бир ой ичида республикамизда кўплаб мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Ободонлаштириш ишлари амалга оширилди.

Маълумки, 27 март куни республикамизда кўкаламзорлаштириш бўйича умумхалқ якшанбалиги ўтказилди. Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамияти республика Совети томонидан қилинган мурожаатда ҳар бир киши жуда бўлмаганда бир туп дарахт кўчати ёки бир нечта гул кўчатни ўтқазиб, уларни йил бўйи парвариш қилишга даъват этилганди. Баҳор серёмғир келганига қарамай, ўша куни ҳаво очиқ келди. Қуёш нурлари ерни тафтига олиб, одамларни дарахт экишга, мевазорлар яратишга чорлади. Афсуски, шуни таъкидлаш керакки, бу ишда барча ташкилот ва корхоналар фаол иштирок этмадилар. Шунинг учун ҳам якшанбаликда мўлжалдагидан анча кам кўчат экилди.

Лекин шунга қарамай, ўтган вақт ичида муайян ишлар бажарилди. Фарғона (166,2 процент), Қашқадарё (125,6), Жиззах (118,2) областлари, Ички ишлар министрлиги (234,9), Главсредазирсовхозстрой (138,8), Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси (109,1) икки ойликка мўлжалланган план топшириқларини ортиғи билан бажардилар.

Олинган маълумотларга кўра, кўпгина областлар, корхона ва ташкилотлар бу ишда сусткашлик қилмоқдалар. Республикамиз аҳолисининг асосий қисми кўчат экишга тўла жалб этилмаётир. Шунинг учун ҳам Наманган ва Тошкент областларида топшириқлар ҳали бажарилгани йўқ. Навоий (11 процент), Бухоро (17,3) областлари ва Қорақалпоғистон Автоном Республикаси (16,1) боғ-роғлар яратишда орқада қолмоқдалар. Манзарали дарахтлар экиш борасида ҳам баъзи областлар ҳамон қолоқликка йўл қўймоқдалар.

Умуман, республика бўйича 920128 минг дона кўчат экилди. Пландаги 9823 гектар ўрнига 10459 гектар боғ-роғлар яратилди. Хоразм области боғ яратиш борасидаги топшириқни ўн баравар ортиғи билан бажарди. Топшириқдаги 115 гектар ўрнига 1152 гектар ерга мева кўчатлари экилди.

●

Республика областлари бўйича кўчат ўтқазишнинг бориши тўғрисида шу йил 1 апрелга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

Фарғона — 166,2
Қашқадарё — 125,6
Жиззах — 118,2
Наманган — 94,2
Тошкент шаҳри — 94,0
Сурхондарё — 87,0
Сирдарё — 87,0
Андижон — 81,0
Бухоро — 74,1
Самарқанд — 72,4
Навоий — 71,6
Хоразм — 65,6
Тошкент — 61,9
ҚҚАССР — 39,9

Бу йил об-ҳаво кўчат ўтқазиш ва ўрмонзорлар яратиш учун қулай келди. Намлик етарли. Эндиликда ниҳолларни ўз вақтида ардоқлаб парвариш қилсак, улар бехато ўсган, боғларимиз мева-чевага тўлган бўларди.

Кўчат ўтқазиш ишлари давом этмоқда. Унда ҳаммамиз фаол иштирок этайлик. Муҳим иш кечикмасин!

Боғ яратаётганлар... В. МОЛГАЧЕВ фотоэтюди.

ШОНЛИ ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округининг 70 йиллигига бағишланган оммавий мудофаа ишлари ойлиги бошланди. Куни кеча Тошкентда Туркистон ҳарбий округи музейи олдидаги Шон-шуҳрат хиёбонида кўп кишилик митинг бўлди. Партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, партия ва давлат органлари вакиллари, Тошкент гарнизони жангчилари, студентлар ва мактаб ўқувчилари митингга йиғилдилар.

Митингни ҳарбий кенгаш аъзоси — округ сиёсий бошқармаси бошлиғи генерал-лейтенант А. И. Овчинников очди. Нотиқлар туркистонлик жангчиларнинг шонли жанговар анъаналари ҳақида, солдатлар, сержантлар ҳамда офицерларнинг ёш авлоди шу анъаналарни муқаддас билиб сақлаётганликлари ва ўзларининг кундалик қунт билан ўқишлари давомида шу анъаналарни кўпайтираётганликлари тўғрисида гапирдилар.

Митингдан сўнг В. И. Ленин номидаги Тошкент олий Умумқўшин командирлар билим юрти курсантларининг намунавий чиқишлари бўлди. Туркистон ҳарбий округи қўшиқ ва рақс ансамбли катта концерт қўйиб берди.

Оммавий мудофаа ишлари ойлиги давомида меҳнат коллективларида, ўқув юртларида округ ветеранлари билан, Ўрта Осиёда Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун кураш қатнашчилари билан учрашувлар бўлади. Граждланлар уруши йилларида босмачиларга қарши жанглар бўлиб ўтган жойларга экскурсиялар уюштирилади. Армияга чақирилувчилар учун округ ҳарбий бўлинмаларида учрашувлар ўтказилади. Мактабларда ва ҳунар-техника билим юртларида спортнинг ҳарбий-амалий турлари бўйича мусобақалар бўлиб ўтади.

А. НИКОНЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Тошкент саёҳат ва экскурсиялар бюроси

ҚУТБ ОРТИ БЎЙЛАБ САЁҲАТГА

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

АРКТИКА ПОЙТАХТИ — МУРМАНСК ШАҲРИ ТУРИСТЛАРНИ КУТМОҚДА.

Саёҳат программаси Сизларга шаҳарнинг диққатга сазовор жойлари билан танишиш, Мурманск тарихига оид асосий маълумотларни билиб олиш имконини беради.

МУРМАНСК — ҳали ёш шаҳар, яқинда у 65 ёшга тўлди. Мурманск Қутб доирасидан ташқарида жойлашган энг йирик шаҳардир. У Кола бўғози бўйлаб 20 километрдан ортиқроқ масофага чўзилган. Шаҳар жойлашган ер ўзига хос. У гўё денгиздан чекиниб, улкан зиналар бўйлаб юқорига кўтарилаётгандек туюлади.

МУРМАНСК — ШИМОЛ ДАРВОЗАСИДИР. Ана шу ердан, денгиз вокзалидан Архангельскка ва денгиз соҳили бўйлаб жойлашган посёлкаларга мунтазам қатновчи шинам теплоходлар сафарга отланади. Улуғ Шимолий денгиз йўли ҳам ана шу ердан бошланиб, Муз океани денгизлари орқали ўтади ва мамлакатимизнинг узоқ шарқий соҳилларига етиб боради. Улкан денгиз кемалари шу ердан Тинч, Атлантика ва Ҳинд океанлари сари йўл олади.

Шаҳар ҳамма вақт хорижий меҳмонлар — савдо фирмаларининг вакиллари, туристларнинг делегациялари билан гавжум бўлади.

ҚУТБ ОРТИГА ҚАЙ ВАҚТДА САЁҲАТ ҚИЛГАН МАҚБУЛ?

Чанғичилар учун ажойиб дам олиш вақти — апрель ойидир. Бу баҳор ойларининг энг серқуёш даври бўлиб, қуёш нурида тобланиш жанубдан сира қолишмайди.

Агар Сиз баҳорни севсангиз узоқ қишдан сўнг қайта уйғонган табиатдан баҳра олмоқчи бўлсангиз — бу ерларга май ойида келинг. Июнь, июль ва август ойлари — бу ерда энг илиқ кунлар ҳисобланади.

Қутб ортида куз ўзининг қўзиқоринлари, сара мевалари билан жуда сахий. Агарда Сиз ўзининг бекиёс гўзаллиги билан ажралиб турувчи табиатнинг ғаройиб ҳодисаси — шимол шафағини кўрмоқчи бўлсангиз — бу ерларга қишда келинг. Бироқ Қутб кунини кузатиш ҳам ундан сира қолишмайди.

Туристлар «ИНТУРИСТ» меҳмонхонасида яшашади, ресторанда овқатланишади, саёҳатчилар СОЛОВКОВга — «АФСОНАЛАР ОРОЛЛАРИ» ва «КОЛА ЯРИМ ОРОЛИ», «ОҚ ДЕНГИЗ ТУНЛАРИ ЎЛКАСИ»га экскурсияларга чиқишади.

Мазкур маршрут бўйлаб 6 июндан 16 июнгача сафарга чиқиш мумкин.

МУРМАНСК-ТАЛЛИН-ЛЕНИНГРАД маршрути бўйлаб 22 майдан 2 июнгача.

Ушбу маршрутга тегишли ахборотлар билан Сиз Тошкент саёҳат ва экскурсиялар бюросида танишишингиз мумкин.

Адрес: 700078, Тошкент шаҳри, Намойишлар хиёбони, 5-уй.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича
профессор-ўқитувчилар составидаги
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Мудирлар: санитария-гигиена факультетининг ички касалликлари, 2-хирургия стоматологияси (медицина фанлари кандидатлари, доцентлар), биохимия (медицина фанлари доктори, профессор);

профессорлар: руҳий касалликлар, урология, 2-хирургия касалликлари, биохимия;

доцентлар: КПСС тарихи, акушерлик ва гинекология, патологик анатомия;

катта ўқитувчи: сиёсий иқтисод;

ассистентлар: суд медицинаси (2), патологик физиология (2), топоанатомия билан бирга оператив хирургия, умумий хирургия, биохимия (3), 2-ички касалликлар (0,75), 1-даволаш факультетида поликлиника таълими ички касалликлари, гистология (4), нормал анатомия (3), патологик анатомия (4), фармакология, психиатрия (2), 2-даволаш факультетида умумий хирургия, 2-даволаш факультетида поликлиника таълим ички касалликлари, рентгенология ва радиология, микробиология, радиацион гигиена курси билан бирга умумий гигиена, соғлиқни сақлашни ташкил этиш билан бирга социал гигиена ва медицина тарихи, санитария-гигиена факультетининг нормал анатомияси (3), нормал физиология (2), болалар ёшидаги стоматология;

ўқитувчилар: медицина биофизикаси, жисмоний тарбия, эпидемиология (2,5), чет тиллар.

Илмий медицина ахбороти бўлимига: катта илмий ходим.

Илмий-тадқиқот секторининг раҳбари.

Конкурс муддати — 23 апрелгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700048, Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 103-уй. Телефон: 67-74-97.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТИЛ ВА АДАБИЁТ ИНСТИТУТИ
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси чет тиллар кафедраси бўйича
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Инглиз тили доцентлари (3);

катта ўқитувчилар: инглиз тили (5), немис тили (2);

ўқитувчилар: инглиз тили (6), немис ва француз тиллари.

Конкурс муддати — 18 апрелгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: Тошкент шаҳри, Академик Мўминов кўчаси, 9-уй.

●

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигининг республика аҳолига транспорт-экспедиция хизмати кўрсатиш бўйича «УЗТРАНСЭКСПЕДИЦИЯ» бошқармаси

1988 йил 1 апрелдан бошлаб

ТУГАТИЛДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой муддат ичида қуйидаги адресда қабул қилинади: 700128, Тошкент шаҳри, ЎзССР 50 йиллиги проспекти, Марказ-13, 35-уй. Телефонлар: 41-79-29, 41-79-26.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— «Ҳинд филларида дунё бўйлаб» аттракционининг гастроллари 9/IV (16. 19.00).

Тошкент қишлоқ хўжалик институти ректорати, партия ва жамоатчилик ташкилотлари кафедра доценти А. Мамадалиевга онаси

Орзухон УСМОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Узавтотранстехника» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи бирлашма катта инженери Л. М. Маткаримовага онаси

Ўрин МАТКАРИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат театр ва рассомчилик санъати институти ректорати, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари кекса ўқитувчи, актёр маҳорати кафедрасининг доценти, Ўзбекистон ССР халқ артисти

Шоҳида МАЪЗУМОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Қисқа сатрларда

◆ Шаҳрисабз шаҳрида қурилган икки қаватли марказий универмаг магазини ишга туширилди.

Б. САИДОВ.

◆ Қизилтепа районидаги «Ўзбекистон» колхозида қурилган универмаг меҳнаткашларга хизмат кўрсата бошлади.

С. ЭГАМОВ.

◆ Самарқанд шаҳридаги 2-область шифохонаси ҳовлисига 1000 туп мевали ва ток кўчатлари, 200 туп атиргул ўтқазилди.

Қ. БОТИРОВ.

◆ Янгиер шаҳри марказида қурилиб, ишга туширилган 375 ўринли янги кинотеатрга Ҳамза номи берилди.

А. НОРҚУЛОВ.

◆ Гагарин районида «Ёшлик» кафеси қурилди, у хўрандаларга хизмат кўрсата бошлади.

Х. ЭГАМОВ.

◆ Ворошилов районидаги «СССР 50 йиллиги» совхозида 90 ўринли болалар боғчаси ишга туширилди.

Ю. АБДУАЛИМОВ.

◆ Олтиариқ районидаги Қапчуғай посёлкасида янги шифохона фойдаланишга топширилди.

Т. УМАРОВ.

● СОҒЛИҒИНГИЗ ЎЗ ҚЎЛИНГИЗДА

Чекишни тўхтатинг

КЕЧА НИШОНЛАНГАН ЖАҲОН САЛОМАТЛИК КУНИДА «БУТУН ЖАҲОН ЧЕКИШГА ҚАРШИ КУРАШ КУНИ» БЎЛИБ ЎТДИ.

«Инсон юз йилдан ошиқ умр кўриши мумкин эди, лекин биз ўзимизнинг нотўғри жадвалда ҳаёт кечиришимиз, ўз соғлиғимизга эҳтиётсизлик билан қарашимиз бу муддатни анча қисқартириб юборади», — деган эди академик И. П. Павлов.

Тамаки чекиш саломатликка кони зарардир. Олиб борилган илмий текширишлар чекишнинг соғлиққа зарари, унинг оқибатлари ҳақида кишиларда аниқ тушунча йўқлигини кўрсатади. Бу эса дунё миқёсида чекувчилар сонининг тобора ошишига олиб келмоқда. Айниқса ёшлар ва хотин-қизлар орасида кашандаликнинг тарқалиб бориши аянчли ҳолдир.

Шуни айтиш керакки, тамаки таркибида йигирмадан ортиқ заҳарли моддалар бўлиб, улар ичида энг заҳарлиси никотиндир. Чекилганда никотин тутун орқали ўпкага, кейин эса қонга сўрилиб, юрак-қон томир системасининг фаолиятига салбий таъсир этади. Бунда қон томирлари торайиб, босими ошади. Натижада юрак уриши тезлашади. Бу эса юрак мускулларини тезда ишдан чиқишга олиб келади. Аҳвол ҳар куни такрорланаверса, бориб-бориб юрак инфаркти, стенокардия каби касалликлар бошланиши мумкин. Маълумотларга кўра, чекувчиларда чекмайдиганларга нисбатан 12 марта кўп юрак-қон томир хасталиклари учрайди.

Чекилган тамаки бош мия ҳужайраларига таъсир этиб, натижада кишида уйқусизлик, бош оғриғи бошланади. Марказий нерв системаси фаолияти бузилади. Кўп чекадиган киши тез-тез balғам ташлайди. Тез юрса, жисмоний иш қилса, ҳансираб қолади. Айрим ҳолларда кўп миқдорда чекилган тамаки кишини руҳий касалликларга дучор қилиши мумкин.

Кашандаликнинг нафас олиш системасига ҳам зарари катта. Тамаки тутуни таркибидаги заҳарли, сақич моддалари турли хил ўпка хасталиклари — бронхит, сил, рак касалликларига олиб келиши мумкин. Тамакининг ҳазм органларига зарарли таъсири туфайли иштаҳа йўқолади, оғизда бемаза таъм сезилади, сўлак безлари иши бузилади. Сўлак билан ошқозонга тушган никотин кислотаси унинг деворларини шикастлантиради. Жиғилдон қайнайди, меъда ортиқча шира ишлаб чиқаради. Бу эса меъда ва ўн икки бармоқли ичак яраси касалликларининг келиб чиқишига сабаб бўлади.

Зурриёт ва тамаки масаласи айниқса эътиборга лойиқдир. Боиси, кашанда отадан бўлган бола кўпинча туғилмай нобуд бўлиши, чекувчи оналардан эса нимжон, касалманд мурғаклар туғилиши маълум. Шифокорлар 327 кўзи ожиз кишиларни текширганларида уларнинг қирқдан ортиғи кашандалик оқибатида кўр бўлиб қолганлиги аниқланган.

Чекувчиларнинг кўпайиши, уларнинг маданий қолоқлиги туфайли атрофдаги кишилар кўп азият чекадилар. Ваҳолонки, чекувчи томонидан ташқарига чиқарилган тутун таркибида заҳарли моддалар концентрацияси кўп бўлади. Бундай ҳолатда чекмайдиган одам ҳам мажбурий равишда чекишга ўрганиши табиий.

Кашандаликка одатланиб қолган кишилар чекишдан воз кечиши мумкинми? Албатта. Ўз саломатлигини ўйлаган киши тамаки чекишни ташлагани маъқул. Тўғри, дастлабки кунларда одам анча қийналади, тамакининг хумори тутади. Бу ҳолат икки-уч кун давом этади. Одамнинг кайфияти яхши бўлмайди, ҳоли қурийди, эрталаб йўтал тутади, уйқу босади, лекин бу аломатлар кўпга бормай ўз-ўзидан йўқ бўлади. Бир сўз билан айтганда, иродали кишигина чекишни ташлай олади. Одатда, чекишни ташлагандан 8—10 кун ўтгач, кишининг кайфияти яхшиланади, дастлабки кунлардаги каби қийналмайди, эрталаблари йўталмайди.

Чекишни ташлай олмаганлар дори-дармонлар билан ҳам даволанади. Баъзан оғиз бўшлиғи ва томоқ шиллиқ пардаларини буриштирувчи дорилар билан артилади. Бунда кумуш нитрат ёки протаргол эритмаси қўлланилади. Дори суртилгандан сўнг одам чекса, оғзи бемаза бўлиб, кўнгли айнийди. Бироқ бу даво таъсири узоққа бормайди. Бундан бошқа даво усуллари ҳам бор, лекин чекишни ташлашнинг энг муҳим давоси — кишининг ўз қўлида.

Кейинги вақтларда чекувчиларга медицина хизмати кўрсатиш яхши йўлга қўйилган. Шаҳар наркологик диспансери қошида янги очилган шифобахш игна билан даволаш кабинети шулар жумласига киради. Лекин чекишга қарши кураш фақат шифокорлар вазифаси бўлмай, балки кенг жамоатчиликка ҳам боғлиқдир.

М. ТУРСУНХЎЖАЕВ,
медицина фанлари кандидати.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

КЕЧА ПАХТАКОРЧИЛАР МАВСУМНИНГ ДАСТЛАБКИ УЧРАШУВИНИ ЎТКАЗДИЛАР

Мамлакатимизда халқ севган ўйин — катта футбол одимламоқда. Футболчилар олдида бу йил қийин ва фахрли вазифалар турибди. СССР терма командаси Олимпиада баҳслари финалига йўлланма олиш учун ҳаракат қилади. Европа чемпионатининг ҳал қилувчи учрашувларида муваффақиятли қатнашиш, жаҳон биринчилиги саралаш мусобақаларини кўтаринки руҳда ўтказиш ҳам чарм тўп усталари зиммасида. Бундай ўзига хос синовлардан муваффақиятли ўтиш — мамлакат чемпионати учрашувларини тадбиркорлик билан ташкил этиш, ўйинчиларнинг ўз имкониятларини тўлиқ намоён этишларига шароит яратиш билан боғлиқ.

Олий лига коллективлари совет футболининг асосий резерви ҳисобланади. Бу командалар мавсумни барвақт бошлашди. Уларнинг ўринбосарлари — биринчи лиганинг 20 коллективи ҳам дастлабки учрашувларни бошлашга пухта шайланишди. «Пахтакор» футболчилари Волгограднинг «Ротор» командасини қабул қилдилар. Хўш, пахтакорчилар мавсумга қандай ҳозирлик билан келишди! Уларнинг бу йилги режалари қандай! Жамоатчи мухбиримиз А. АЛИМОВ ана шундай саволлар билан пахтакорчилар устози Б. АБДУРАИМОВГА мурожаат этди.

— Бу йил юксак ва хайрли режаларни мўлжаллаганмиз. Мақсад мухлислар орзиқиб кутаётган, айни пайтда қийин муаммога айланиб қолаётган истакни рўёбга чиқариш. Ҳар сафаргидек сўзимиз қуруқ ваъда бўлиб қолмаслиги учун бутун куч ва имкониятимизни ишга солган ҳолда олий лигага чиқишни кўзламоқдамиз, — деб сўз бошлади команда катта тренери. — Ошкора айтганда ниятимиз холис. Фақат уни амалга ошириш учун узоқ давом этадиган футбол марафонида чарчоқ билмай илдамлаш, интилиш ва охир оқибатда маррада биринчи бўлиб, мухлисларга ёруғ юз билан қараш зарур бўлади. Сўз ва иш бирлигига амал қилиш, ишқибозлар ишончини оқлаш важидан мавсумга тайёргарлик босқичини ниҳоятда мураккаб тарзда ўтказишни лозим топдик. Бунда биз футболчиларни кўпроқ ўйинга солишга, уларни ўзаро учрашувларда синаб кўришга эътиборни қаратдик.

Маълумки ўтган йили мақсадга эришиб, мухлисларни умидвор қилган эдик. Яъни айтмоқчиманки, ваъдага вафо қилиб, мавсумни кучли олтиликдан жой олиш билан якунлаган эдик. Бу йилги маррамиз албатта, бошқача. Ҳаракатимиз ҳам, меҳнатимиз ҳам шунга яраша бўлиши лозим. Пахтакорчилар ўтган мавсум охирида Африкага сафар қилиб, бир қанча ўртоқлик учрашувларида муваффақиятли куч синашдилар. Брунди ва Руанда шаҳарларида бўлиб ўтган ўйинлар йигитларимизда яхши таассурот қолдирди. Январь ойи бошларида мавсумга шайланишга киришдик. Футболчилар медицина кўригидан ўтказилгач, жисмоний машқларга зўр бера бошладик.

• Футбол

Боиси, ёшлар билан тажрибали ўйинчилар ўзаро «мулоқоти»нинг самараси кўпроқ бўлади.

Футболчиларни командалар билан учрашуви чоғида қобилиятларини кўздан кечириш осон кечади. Болгарияда ўтказилган турнирда иштирок этишдан мақсад ҳам асосан шу эди. Бундан ташқари Фарғонада лигадошларимиз ҳамда иккинчи лига аъзолари иштирокида бўлиб ўтган турнирдаги қатнашувлар ҳам тайёргарликни тобига етказишда алоҳида аҳамият касб этди. Айниқса, «Помир», «Кузбасс» ва «Геолог» коллективлари билан ўйинларда куч ва имкониятларимизни чамаладик. Мавсумга қандай шайланаётганимизнинг амалдаги исботи Тошкентда «Қайрат» ва «Жальгирис» командалари билан учрашувларни кўтаринки руҳда ўтказганимизда кўринди.

— Сочи ва Адлерда биринчи лига командаларининг ўзига хос мавсумолди учрашувлари — СССР кубоги учун ўтказилган баҳслар ҳақида қандай фикрдасиз?

— Умуман олганда, биринчи лига коллективлари учун ана шундай мусобақанинг ташкил этилиши айни муддао бўлди. Бу ерда биз олти команда бир зонага бирлашиб ўйнадик. Пахтакорчилар «Колос», «Котайк», «Помир», ЦСКА ва «Гурия» футболчилари билан майдонга тушиб, мухлисларни қувонтиришга интилдилар. Улар уч марта ғалабага эришиб, бир ўйинни дуранг қилиб, охиргисида имкониятни бой беришди. Тўпланган етти очко, командамизнинг зона ғолиби сифатида ярим финалга чиқишига имкон берди. Ярим финал учрашувларини 30 июлда, ҳал қилувчи баҳсларни эса кузда ўтказиш кўзда тутилган. Ўйлаймизки, йигитлар совринли ўринлардан бирини олишга ҳаракат қилишади.

— Мавсумга ҳозирланишда кўпроқ учрашувлар бўлишига аҳамият берилиши чемпионат ўйинларида қатнашадиган команда асосий составини таркиб топтиришда қулайлик яратган бўлса керак?

— Сирасини айтганда, асосий составдан ўрин олишга талабгорлар жуда кўп бўлди. Энг иқтидорли ва жисмоний бақувват футболчиларни саралаш учун уларни кўпроқ майдонда, ўйинлар пайтида «имтиҳонлаш»га тўғри келди. Ният йил бўйи ўйин кўрсатадиган команданинг ҳар жиҳатдан мукаммал бўлишига эришиш эди. Ўйлайманки, натижалар ёмон эмас. Ҳозир ҳимоячилар сафини мустаҳкам десак бўлади. М. Билоловнинг командага қайтиши бу борада кўнгилдагидек иш бўлди. Бу тажрибали футболчи Н. Нортожиев, Г. Денисов, С. Бондаренко каби футболчиларга етакчилик қилмоқда. Дарвозани Ю. Курбика билан Г. Кохилани қўриқлайди.

Ярим ҳимоячилар ҳам бўш келишмаяпти. В. Постнов, Ю. Синелобов, В. Пятницкий, М. Қосимовлар ҳамкорлигини таъкидлашни истардим. Команда ҳужумкорлигини таъминлаш М. Кабаев, А. Абдураимов, А. Дўрмонов зиммасида. Ана шу футболчилар команда асосий составининг ўзаги бўлиб қолади, деган фикрдаман.

— Командага янги қабул қилинган ва уни тарк этишни ихтиёр этган йигитлар ҳақида гапириб берсангиз?

— Дарвозабон Ф. Ёқубов ҳамда ўйинчилардан С. Разаматов, И Иванов ва С. Доронченколар коллектив билан хайрлашишни ўзларига эп билдилар. И. Шарипов ҳарбий хизматга чақирилди. Шунингдек, И. Близнюк Наманганнинг «Навбаҳор», С. Ковшов Тошкентнинг «Трактор», И. Жигалин Ростов-Дон «Ростсельмаш» командаларига ўтдилар. Уларнинг ўрни эса пойтахт торпедочиларидан В. Шавейко, Навоийнинг «Зарафшон» командасидан У. Тошев, андижонлик пахтакорчи Р. Бикулов, Тошкентнинг «Трактор» коллективидан Б. Ғофуров, Қизил Ўрданинг «Мелиоратор» командасидан Қ. Иброҳимов каби ўйинчилар ҳисобига тўлдирилди. Тошкент футбол мактаби талабаларидан Шуҳрат ва Санжар Мақсудовлар ҳам пахтакорчиларга қўшилишди.

Умуман, бу йилги мавсумни кўтаринки руҳда, ҳужумкорлик тарзида ўтказиш учун барча имкониятлар муҳайё. Ўринбосарлар ҳам етарли. Фақат мароқли ва мазмунли ўйинлар кўрсатиб, мухлисларни қувонтира олсак, ишончини қозонсак бўлгани. Лекин маҳоратли футболчилар тарбиялашда янада мукаммал ҳамда ташкилий-тадбирий ишларни амалга ошириш зарур. Бунинг учун футбол мактабларида ва турли командаларда ўйинчиларга бугунги талаблар даражасида эътибор қилишимиз керак. Шундай қилайликки, пахтакорчилар олий лигага қайтишни ўрнига қўйсалар, биринчи лигада республикамиз вакили бўлишини таъминлашимиз лозим бўлсин. Ҳа, интилганга толе ёр. Биз янги мавсумни катта орзулар билан бошлаяпмиз. Зеро, кўнгилга бир хиралик тушди. У ҳам бўлса, мавсум арафасида Игорь Шквирининг «ҳэ йўқ, бэ йўқ» даб-дурустдан кетиб қолиши бўлди. Биз уни «Днепр» командасига борганини кейинчалик билдик. Бу воқеа биз учун яна бир сабоқ бўлди. Демак, коллективда интизомни, уюшқоқликни мустаҳкамлашга зўр беришимиз керак. Футболчиларимиз бундай қийинчиликларни мардона енгиб, кўзланган мақсадга етиш учун дадил ҳаракат қиладилар, деб ишонаман.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.